

**TÜRKİYENİN AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNDE
TARIM MAKİNALARININ ENTEGRASYONU**

Mustafa Cem ALDAĞ

**Yüksek Lisans Tezi
Tarım Makinaları Anabilim Dalı
Danışman: Yrd.Doç. Dr. Yılmaz BAYHAN**

2009

T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYENİN AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNDE TARIM MAKİNALARININ
ENTEGRASYONU

Mustafa Cem ALDAĞ

TARIM MAKİNALARI ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: Yrd. Doç. Dr. Yılmaz BAYHAN

TEKİRDAĞ-2009

Her hakkı saklıdır

Yrd. Doç.Dr. Yılmaz BAYHAN danışmanlığında, Mustafa Cem ALDAĞ tarafından hazırlanan bu çalışma 19/01/2009 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Tarım Makinaları Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak oyçokluğu / oybirliği ile kabul edilmiştir.

Juri Başkanı : Prof.Dr. Bülent EKER

İmza :

Üye : Yrd.Doç.Dr. Yılmaz BAYHAN (Danışman)

İmza :

Üye :Yrd.Doç.Dr. Atilla BABACAN

İmza :

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof. Dr. Orhan DAĞLIOĞLU
Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

TÜRKİYENİN AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNDE TARIM MAKİNALARININ ENTEGRASYONU

Mustafa Cem ALDAĞ

Namık Kemal Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Tarım Makinaları Anabilim Dalı

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Yılmaz BAYHAN

Tarımda yapılacak reformların AB geçiş sürecinde tarım makineleriyle daha hızlı ve daha etkili biçimde olacağını göstermek bu çalışmanın temel hedefidir. Bu amaçla AB tarafından belirlenen standartlarda dikkate alınmaktadır. Böylece tarımda izlenen yol ve bunun tarım makineleri üzerindeki etkisi de bu çalışmayla ortaya konmaktadır.

AB'ye katılım sürecinde kaliteli ürün yetiştirmede en önemli görevi üstlenen tarım makinelerinin imalatçıları belirlemek, bu imalatçıların standartlara uygunluğunu tespit etmek ve yeterli ekipmana sahip olup olmadıklarını belirlemek bu çalışmada önemli bir yere sahiptir. Bundaki amaç, tarım ürünlerindeki kalite artışıyla birlikte, bu ürünleri ithal eden bir ülke haline gelebilmek için, yapılması gerekenleri belirlemektir. Tüm bunları belirlerken uygulanan yöntem Dış Ticaret Müsteşarlığı kayıtlarını dikkate alarak ve ülkemizdeki tarım alet ve makineleri imalatçılarından belirli bir kısmını belirleyerek onların yapı karakteristiklerinin ortaya konulması şeklindedir. AB normlarında istenen hususların, AB direktifleri göz önüne alınarak ortaya konulması ve sonuçların karşılaştırmalarla aktarılması da hedeflenen amaçlardandır.

Sonuç olarak AB uyum yasaları dahilinde bazı temel koşulların sağlanması zorunluluğunun olduğu belirlenmiştir. Buna bağlı olarak zorunluluğu bulunan standartlar ve yönetmeliklerle ürün kalitesi arttırmalı, bu kalite kalıcı hale getirilmelidir.

Anahtar kelimeler: Tarım, Makina, Avrupa, Birliği, Entegrasyon

2009 , 52 sayfa

ABSTRACT

MSc. Thesis

Integration of Agricultural Machinery in the EU Process of Turkey

Mustafa Cem ALDAĞ

Namık Kemal University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Main Science Division of Agricultural Machinery

Supervisor : Assist. Prof. Dr. Yilmaz BAYHAN

This study set out to indicate that the renovations to be made in agriculture will be more effective and rapid through the development of agricultural machinery. EU standards were taken into serious consideration in this due process. The results therefore included the methods used in agriculture and their effects on agricultural machinery. Determining the producers of agricultural machinery that take up an important role in the production of high quality products and also determining whether these producers meet the relevant criteria as well as owning sufficient equipments were among the goals of this study because the ultimate objective was to find out what should be done in order to become a country that exports the aforementioned products.

The method under taken was the application standards of the Undersecretariat of the Prime Ministry for Foreign Trade to the data collected from certain agricultural machinery producers. EU criteria was also applied to this data and comparative results were pointed out.

The conclusion was, certain conditions should be provided in the course of EU harmonization laws. In this regard, these conditions must be enhanced and maintained through law and new regulations.

Keywords : Agriculture, Machinery, Europe, Union, Integration

2009 , 52 pages

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ	iv
SİMGELER DİZİNİ veya SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
ÇİZELGELER DİZİNİ	vii
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR BİLGİLERİNİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ	11
3. MATERYAL ve YÖNTEM	14
3.1 Materyal.....	14
3.2 Yöntem.....	14
4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA	15
4.1 Avrupa Birliği Çalışmaları İçinde Yürütülen Yaklaşım Tipleri	15
4.1.1 Klasik Yaklaşım	15
4.1.2 Yeni Yaklaşım.....	16
4.1.3 Global Yaklaşım	17
4.1.4 Modüler Yaklaşım.....	17
4.2. Yeni Yaklaşım İçinde Çıkarılan Yönetmelikler.....	21
4.2.1 I. Çerçeve Kanun Metni.....	21
4.2.2 Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik.....	23
4.2.3 CE Uygunluk İşaretinin Ürüne İliştirilmesi ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik	25
4.2.4 Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları İle Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik	29
4.2.5 Teknik Mevzuatın ve Standartların Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Bildirimine Dair Yönetmelik.....	33
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	45
KAYNAKLAR	47
TEŞEKKÜR.....	48
ÖZGEÇMİŞ.....	49
EKLER	50
EK 1.....	50

ÖNSÖZ

Tarım makinelerinin AB tarafından belirlendiği standartlar ve tarımdaki gelişmelere bu standartların katkısının belirlendiği bu çalışmada, Türklerin geçmişten günümüze tarımda izledikleri politikalardan hareketle uygulamalarda karşılaşılan güçlükler ve izlenen yöntemlerdeki yanlışlıklar ortaya konmuştur.

Bu çalışma sırasında karşılaşılan güçlük AB standartlarına ulaşma noktasında yaşanmıştır. Güncel verilere ulaşma konusunda başvurulmuş araştırma merkezlerinin yetersiz oluşu ve ulaşılan kaynakların bazılarının dilinin ağır oluşu çalışmayı gerçekleştirirken karşılaşılan diğer güçlüklerdir.

Ulaşılan kaynaklar incelendiğinde özellikle ürün kalitesi üzerinde durulduğu, ayrıca üreticiye çeşitli yaptırımların getirildiği, tüketiciye de ürün kalitesiyle ilgili söz söyleme hakkının tanındığı görülmektedir. Bu bilgiler çeşitli kaynaklardan toplanarak bir araya getirilmiştir. Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan sağlanan kaynaklar ve Ankara Milli Kütüphane'de yapılan araştırmalarda ulaşılan bilgiler bu çalışmanın başlıca araştırma alanlarını belirlemiştir.

Bu çalışmadaki temel amaç tarım sektörü için belirlenen hedeflerin tarım alet ve makineleriyle ilgili çalışmalarda temel alınmak durumunda kalınması sebebiyle AB geçiş süresinde bu sektörün ivme kazandıracak yapısına dikkat çekmektir.

Çalışmanın gerçekleşmesi için gereken süreyi bana sağlayan Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Makinaları Bölüm Başkanı Prof.Dr. Birol Kayışoğlu'na, bu çalışma süresince bilgi ve tecrübesiyle bana önderlik eden danışmanım Yard.Doç. Dr. Yılmaz Bayhan'a ve Prof. Dr. Bülent Eker'e teşekkürü bir borç bilirim.

Mustafa Cem ALDAĞ

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
CEN	: European Standardization Committee, Avrupa Standartlar Komitesi
CENELEC	: European Committee for Electrotechnical Standardization, Avrupa Elektroteknik Standartlar Komitesi
CIA	: Central Intelligence Agency, Merkezi Haber Alma Teşkilatı
DB	: Dünya Bankası
DTM	: Dış Ticaret Müsteşarlığı
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
DTS	: Dış Ticarete Standardizasyon
ETSI	: European Telecommunications Standard Institute, Avrupa Telekomünikasyon Standartlar Komitesi
FAO	: Food and Agriculture Organization of the United Nation, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
GSYH	: Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
IMF	: International Monetary Fund, Uluslararası Para Fonu
ISO	: International Organization for Standardization, Uluslararası Standartlar Teşkilâtı
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KOBİ	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletme
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MEDA	: AB mali işbirliği başlığı altında öngörülen hedeflerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla oluşturulan fon.
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
USD	: United States Dollar, ABD Doları
YTL	: Yeni Türk Lirası

ŒEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Œekil 1.1 İllere Göre Tarım Makineleri İmalatçıları Dağılımı.....	9
---	---

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa No
Çizelge 1.1 Traktör Sektöründeki Kuruluşlar	6
Çizelge 1.2 Türkiye’de üretilen tarım makineleri çeşidi, üretim miktarı ve kapasite kullanım oranları.	7

1. GİRİŞ

Toplumların sadece kendileri değil irtibatlı olduğu yabancı kurum ve kuruluşlarla ilişkileri de önemlidir. Özellikle küreselleşme ile bu daha önem kazanmıştır. Küreselleşme son yılların en popüler kavramlarından ve tartışma konularından biridir. Küreselleşme hakkında söylenmesi gereken ilk özellik, konunun çok boyutlu ve karmaşık oluşudur. Küreselleşme bir süreçtir ve kuşkusuz yalnızca ekonomik bir süreç değildir. Bu sürecin sosyal, kültürel ve politik yönleri de önem taşımaktadır. Bu sürecin akışında teknolojik gelişmenin güçlü bir etkisi vardır. Öte yandan küreselleşme hukuk sistemlerini, tüketim davranışlarını, hatta kriminal aktiviteleri dahi etkilemektedir.

Küreselleşme süreci yeni olmamakla birlikte, kavramın son yıllarda bu kadar popülerleşmesi ve yaygınlaşması nedensiz değildir. 1980'ler ve 1990'larda yaşanan gelişmeler yeni bir hızı, bir anlamda sıçramayı ortaya koymaktadır. Bu dönemin ayırt edici özelliği elektronik alanındaki devrimdir. Bazı yazarlar bunu üçüncü sanayi devrimi olarak adlandırmaktadır.

Bugün yaşanan süreci daha önceki dönemlerle karşılaştırmak amacıyla dört noktaya bakılabilir (Held 1999).

- a) Ülkeler ve bölgeler arası bağlantıların yayılması,
- b) Bağlantıların yoğunlaşması, derinleşmesi,
- c) Süreçlerin ve etkileşimlerin hızının artması,
- d) Etkilerin büyümesi.

Geçmiş dönemlere göre günümüzde gerek mal ve hizmet, gerek sermaye hareketlerinin daha geniş bir alana yayıldığı, ilişkilerin ve etkileşimlerin hem yoğunlaştığı, hem hızlandığı, nihayet etki derecesinin büyüdüğü kolaylıkla görülmektedir.

Küreselleşmenin değişik yönleri yanında teknolojik gelişme üzerinde de kısaca durmak gerekmektedir. Burada öncelikle kastedilen elektronik alanındaki gelişmelerdir. Bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler ve internetin yaygınlaşması iletişim alanında bir devrim yaratmıştır. Bu devrimle bilginin,

- a) Üretilmesi,
- b) İletilmesi,
- c) Saklanması (muhafaza edilmesi)

konularında büyük olanaklar doğmuştur. 20-30 yıl önce haftalar gerektiren bilgiler bir saati bulmayan süre içinde üretilebilmekte, işlenmektedir. Geçmişte ciltler tutan veriler bir disket ya da CD-Rom üzerinde saklanabilmekte ya da eşanlı olarak dünyanın dört bir tarafındaki yüzlerce kişiye gönderilebilmektedir.

Öte yandan FAO verilerine göre, 2005 yılı itibarıyla dünya nüfusunun yüzde 13.3'si gelişmiş ülkelerde, kalan yüzde 86.7'i gibi önemli bir kısmı ise gelişmekte olan ülkelerde yaşıyor. Gelişmiş ülkelerde nüfus artış hızının düşmesi nedeniyle gelişmiş ülkelerdeki nüfusun dünya nüfusundaki payı 1980'de yüzde 26.4'ten, son 25 yılda yüzde 13.3'e düşerken gelişmekte olan ülkelerin payı yüzde 73.6'dan yüzde 86.7'e çıktı. Yakınoğu ve Kuzey Afrika, Orta ve Güney Afrika, gelişmekte olan Okyanusya ülkelerinde yıllık nüfus artış hızı hâlâ yüzde 2'nin üzerinde bulunuyor. Dünyada 2005 itibarıyla 2 milyar 610.3 milyon olan tarımsal nüfusun yüzde 1.9'u CIA'nın açıklamış olduğu 34 gelişmiş ülkede, yüzde 0.99'u AB ülkerinde, yüzde 99.1'i gelişmekte olan ülkelerde yaşıyor. 1980'den günümüze kadar gelişmiş ülkelerde tarımsal nüfusta mutlak olarak azalma yaşanırken gelişmekte olan ülkelerde artıyor (Anonim 2005).

Küreselleşme ile birlikte dünya ölçeğinde rekabet olgusunun giderek önem kazandığı günümüzde, ülkeler küresel piyasadan daha fazla pay elde edebilmek için rekabet güçlerini artırma konusunda yoğun çaba içine girmişlerdir. Bu anlamda uluslararası rekabet gücü kavramı da gittikçe önemi artan bir kavram olarak iktisat yazınında yerini almıştır. Rekabet gücü, bir ülkenin üretim yeteneği ve kapasitesinin düzenli bir şekilde artışını ifade eder. Başka bir ifadeyle, ulusal (uluslararası) düzeyde rekabet gücü, bir ülkenin ürettiği mal ve hizmetlerin (katma değerin) sürekli ve düzenli artışlar göstererek ekonomik refah düzeyini yükseltmesi ve böylelikle ülke vatandaşlarının yaşam standartlarını iyileştirmesi anlamına gelmektedir. Rekabet gücü genel olarak bu şekilde tanımlanabilir. Ancak bu tanımlı firma, endüstri, küme ve uluslararası rekabet gücü şeklinde bir ayrıma tabi tutmak da mümkündür. Rekabet gücü, sadece dışarıya mal satma ve dış ticaret dengesini sağlama yeteneği olarak algılanmamalıdır. Bunun yanı sıra, bir ülkenin gelir ve istihdam düzeyini arttırabilmesi, yaşam kalitesinde kabul edilebilir ve sürekli artışlar sağlayabilmesi ve uluslararası pazarlardaki payını arttırabilme yeteneği de ülkenin ulusal rekabet gücünü gösterir.

Johnson (1992); Hammer ve Champy (1993), firmaların rekabet güçlerini arttırabilmek için verimli, maliyet düşürücü ve kaliteli üretim yapmaları gerektiğini belirtmektedirler. Verimlilik, birçok yazar tarafından bir firmanın uzun vadeli rekabet gücünün göstergesi olarak nitelendirilmektedir. Porter, düşük maliyet ya da birim fiyatlar ile kontrol edilen ürünlerle yansıtılan verimlilik artışını organizasyonel düzeyde rekabet gücü olarak

tanımlamıştır. Porter tarafından ortaya konulan genel stratejilerde bu kriter özellikle vurgulanmaktadır.

Son dönemlerde Türkiye Ekonomisine ilişkin rekabet gücü araştırmalarına da sıkça rastlanmaktadır. Kotan ve Sayan'ın yaptığı çalışmada, 1990-99 dönemi için seçilmiş bazı sanayi ürünlerinde, Türk ihracatçılarının Avrupa Birliği pazarında yaşadıkları fiyat rekabeti değerlendirilmekte ve bu rekabetin, Türk ihracatçılarının pazar paylarını artırma girişimleri açısından önemi araştırılmaktadır. Araştırma sonucunda, 1990-94 döneminde, ele alınan ürün grupları bazında fiyat hareketlerinin Türkiye'nin AB pazarındaki nispi payını etkilemede önemli rol oynadığı, ancak 1995-99 döneminde fiyat hareketlerinin bu rolünün önemli ölçüde azaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca analiz sonucunda, AB'nin ithalat talep esnekliğinin 1990-94 döneminde görece olarak yüksek olduğu ve ihracatçıların, maliyetlerin üzerine yüksek kar marjları eklemesini güçleştirdiği gösterilmiştir. 1995-99 döneminde ise, maliyetlerini düşürebilen ihracatçıların, fiyatlarını düşürerek rekabette öne geçmelerinin mümkün olduğu sonucuna varılmıştır

Tarım sektörü; özellikle, temel ihtiyaç maddelerini üreten bir sektör olarak, stratejik bir öneme sahiptir. Bu nedenle bütün ülkeler, tarımsal ürünlerde, özellikle tahıl, şeker, et, süt, bitkisel yağ gibi temel tarımsal ürünlerde, kendine yeterli olma veya bu ürünleri büyük ölçüde yurtiçinden sağlama gayreti içerisinde. Gelişen bir ekonominin en önemli bileşenlerinden birini tarım sektörü oluşturmaktadır. Bir ülkenin GSYİH'si içinde Tarım sektörünün payına bakarak ülkenin gelişmişlik düzeyi hakkında fikir yürütmek mümkündür. Örnek vermek gerekirse Çin'de bu değer 1990'da %27 iken 1999'da %17'ye düşmüştür. Oysa Arnavutluk örneğinde 1990'da %37 iken 1999'a %57 olması ülke gelişimi açısından iyimser bir gösterge değildir.

Buna karşın neredeyse tek başına dünyayı doyurabilecek büyüklükte tarım sektörüne sahip ABD'nin GSYİH içinde tarım sektörünün payı %2 gibi ihmal edilecek düzeydedir. Durum böyle iken ABD'nin 2004 yılında tarımsal ürün ihracatının geçen yıla göre 5,3 milyon Dolar artışla 61,5 milyar Dolar olacağı öngörülmektedir. Türkiye'de tarım, hem GSYİH'a katkı sağlaması hem de temel bir istihdam alanı olması yönünden önemini korumaya devam etmektedir. Tarımın çok fonksiyonlu olması yalnızca tarımsal faaliyetlerden sağlanan kamusal mallardan doğmaz, ayrıca kırsaldan kente göçü kısıtlayarak toplumsal huzurun korunmasında önemli bir rol üstlenir. Bununla birlikte, bir ülke gelişirken tarımın önemi sanayi ve hizmetler sektörünün hızlı büyümesi için görece olarak azalır. Türkiye ekonomisinde tarımın payı sanayi ve hizmetler sektörünün büyümesinden dolayı yıllar itibarıyla azalmasına karşın, bir çok ülkeye oranla toplam üretim ve istihdamdaki payı görece olarak daha büyüktür

Yapısal dönüşümün (tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişin) henüz gerçekleştirilemediği Türkiye’de kırsal alandaki yoğun nüfus nedeniyle, toprak insan dengesi bozulmuştur Tarımsal nüfusun fazlalığı nedeniyle tarım işletmeleri giderek daha küçük ve çok parçalı işletmeler durumuna gelmekte, optimal işletmelerden uzaklaşmaktadır. Bu tür işletmelerin ortak özelliği, düşük üretim, yüksek gizli işsizlik ve düşük rekabet gücüdür. Yine de bu tür işletmelerin Türkiye’deki kırsal nüfusun büyük çoğunluğu için gelir güvenliği ve geçim kaynağı olduğu yadsınamaz bir gerçektir Bu noktada kamusal destek kaynakları ve tarımsal politikaların doğru yönlendirilmesi önem kazanmaktadır. 1991 Genel Tarım Sayımına göre, 5.2 olan ortalama işletme genişliği, 2001 yılında 6 hektara yükselmiştir. Toprakların %41’ni elinde tutan tarım işletmelerinin %85’i 10 hektardan daha az toprağa sahiptir. Tarım işletmelerinin %15’i 10 ila 50 hektar toprağa sahiptir. Bu işletmelerin sahip oldukları topraklarınsa ancak yarısı işlenebilmektedir. Sulanabilir toprakların oranı 1991 yılında %14 iken bu oran, 2001 yılında %20’ye ulaşmıştır.

Son yıllarda tüm dünyayı bağlayan küreselleşme ve liberalleşme hareketlerinden tarım sektörü de etkilenmiştir. Özellikle AB ve ABD’de ortaya çıkan gelişmelerin geniş ölçüde etkisinde kalan uluslar arası anlaşmalar tüm dünya ülkelerini etkilediği gibi Türkiye tarımını da etkilemeye ve yeniden şekillendirmeye başlamıştır. Bunların sonucunda Türkiye’de devlet tarım alanından giderek çekilme eğilimine girmiş ve tarım sektörüne yönelik müdahaleleri azaltmıştır. Türkiye, AB Ortak Tarım Politikasına uyum, Uruguay Raund görüşmeleri sonucunda imzalanan Tarım Anlaşmalarının getirdiği yükümlülükler Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası (DB) gibi uluslar arası kuruluşların yönlendirme eğilimleri ile tarım sektörüne yönelik uygulamalar yeni bir boyut kazanmıştır. Gerek 1999 ve 2000 yıllarında IMF’ye verilen niyet mektuplarında gerekse 2000 yılında DB’ ye sunulan raporda “Tarım politikaları reformunda tüm dolaylı destek politikalarından 2002 yılı sonuna kadar kademeli olarak vazgeçilerek doğrudan gelir desteği sistemine geçileceği” belirtilmiştir. Bunların sonucunda Türkiye’de tarım sektörüne yönelik tüm dolaylı desteklerin kaldırılarak belirli bir dönem için doğrudan gelir sistemine geçilmesine karar verilmiştir. Olumsuz bir takım uygulamaları da beraberinde getiren doğrudan gelir desteği uygulaması ile tarım sektörüne yönelik teşvikler önemli ölçüde kaldırılmış ve Türkiye tarımına büyük ölçüde bu destekle yön vermeye başlanmıştır. Özellikle gelişmiş ülkelerde tarım sektörünün yoğun olarak koruma altına alınması sonucu bu ülkelerin ekonomilerinde önemli bir yük oluşmuş ve aşırı ürün stokları ortaya çıkmaya başlamıştır.

Türkiye’deki tarım işletmelerinin %83’ünde arazi genişliğinin 100 dönümün altında bulunması nedeniyle büyük bir çiftçi kesiminin doğrudan gelir desteğinden yararlanması

ancak 100 dönümün altındaki arazi genişliğiyle sınırlı olmaktadır. Doğrudan gelir desteği uygulaması taraf olduğumuz DTÖ yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ve AB'ye uyumun gereği olarak düşünülmüş olmakla birlikte esasen bu oluşumlara karşı ülkemizde tarımsal desteklerin kaldırılarak bunların yerine doğrudan gelir desteğinin uygulanması yönünde bir sorumluluğumuz bulunmamaktadır. AB'de gerçekleştirilen reformlarla birlikte ortaya çıkan gelir kaybını telafi etmek için diğer desteklerle birlikte doğrudan gelir desteği verilmekte ancak Türkiye'de doğrudan gelir desteği alternatif tek bir destek olarak düşünülmektedir. Ayrıca DTÖ yükümlülüklerimiz çerçevesinde ülkemiz 1995- 2005 dönemini içeren 10 yıllık süre içinde iç pazarlarda uygulanan destekleri %13,3 oranında azaltmayı taahhüt etmiş olmakla beraber, iç desteklerle ilgili yükümlülüğümüz desteklemenin üretim değerinin %10'unu aşması durumunda söz konusudur. Ancak Türkiye'de iç desteklerin özellikle son yıllarda tarımsal üretim değerine oranı %10'un çok altında olduğundan doğal olarak böyle bir yükümlülüğün de olmadığı belirtilmektedir. Ayrıca OECD bile üyelerinin tarıma yönelik harcamalarının GSYH içindeki paylarının %1,5 - %8,75 gibi oldukça geniş bir marj içinde bulunması gerektiğini kabul etmiş olup, Türkiye'de tarımsal desteklerin GSYİH'ya oranı %2'nin altındadır.

Öte yandan tarımda makineleşme, tarım alanlarını geliştirmek, her türlü tarımsal üretim yapmak ve tarımsal ürünlerin değerlendirilmesi işlemlerini yerine getirmek amacı ile kullanılan her türlü enerji kaynağı, mekanik araç ve gerecin tasarımı, yapımı, geliştirilmesi, dağıtımı, pazarlaması, yayımı, eğitimi, işletilmesi ve kullanılması ile ilgili konuları içermektedir. Bu geniş yelpaze içinde bu alanın tarım alanındaki gelişmelerden etkilenmemesi söz konusu değildir.

Uluslararası konjoktüre bu gözle bakıldığında, mevcut iç ve dış dinamiklerin etkisiyle rekabet avantajı sayılabilecek parametrelerin her geçen gün hızla değişmesi nedeniyle tarım sektörü ve bu sektör içinde yer alan tarım makineleri sanayinin farklı bir önemi ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde tarım makineleri sanayi, 1000 yakın imalatçı firmasıyla, 21000 kişiye istihdam olanağı sağlarken, yaklaşık 260 milyon dolarlık dış satımına karşılık 520 milyon dolarlık dışalım yapmaktadır. Bir yandan yüzde 30-40 kapasite ile çalışan bu sektör için ve ulusal ekonomimiz için ciddi bir kayıp olan 260 milyon dolarlık dışalım fazlalığının nedenleri çok ciddi bir şekilde tartışılmalıdır. Özellikle tarım alet ve makineleri içerisinde bu dış alım fazlalığında en büyük pay 97 milyon dolarla biçerdöverler alırken, bunu 62 milyon dolarla hasat harman makineleri, 20 milyon dolarla balya makineleri, 14 milyon dolarla ürün sınıflandırma, 10 milyon dolarla pülverizatörler, 10 milyon dolarla kurutma ve diğer makineler almaktadır

Makina imalatçılarımız, çiftçilerimize üretim koşullarına en uygun alet ve makinaları yine en uygun koşullarda sunmayı, çiftçilerimiz ise bu alet ve makinaları kârlılıklarını ve üretim miktarını arttırmak amacıyla verimli bir şekilde kullanmayı amaçlamaktadırlar. Bu noktada üniversitede konuyla ilgili çalışmalar yürüten bölümlerimizden beklenen işlev, gerek makina tasarımı ve imalatı aşamasında gerekse tarımsal üretimin bütün aşamalarında yenilikçi düşüncelerin ve araştırma-geliştirme faaliyetleri sonucunda edinilen bilimsel verilerin ekonomik kazanımlara dönüştürülmesi olmalıdır. Ancak bu sayede tarımsal yapımız üzerinde olumlu gelişmelerin yaşanması mümkün olacaktır.

Türkiye tarımında makineleşme 1950 yıllardan sonra hızlı bir şekilde artmaya devam etmiş ve 2005 rakamlarıyla traktör parkı bir milyonun üzerine çıkmış ve böylece birim alan başına traktör gücü, 1,65kw/ha, 1000ha başına traktör sayısı 38 adete, traktör başına düşen makine sayısı da 5,2 'ye ulaşmıştır (Çizelge 1 ve 2) (İleri 2006).

Çizelge 1.1 Traktör Sektöründeki Kuruluşlar (İleri 2006)

Marka	Kuruluş Adı
Tümosan	Alcelik
Kioti*	B.C.C.
Başak	Başak
Tafe**	Bozok
Belarus*	Dağkim
Erkunt	Erkunt
Üniversal. Valtra	Hattat
John Dere*	John Dere
Landini* **	Karacabay
Mc Cormick*	Laverda
Claas*	Mega
Same, Deutz Fahr*, Lamborghini*	Şahsuvaroğlu
New Holland, Case*	Türk Traktör
Massey Ferguson	Uzel
Valpandana, Yağmur	Yağmur

*: İthal, **: İmalata dayalı montaj

Çizelge 1.2 Türkiye’de üretilen tarım makineleri çeşidi üretim miktarı, kapasite kullanım oranları (İleri 2006)

Sıra No	Makine Çeşidi	Üretim Miktarı (adet)	K.K. O (%)	Sıra No	Makine Çeşidi	Üret. Mik. (adet)	K.K. O (%)
1	Kulaklı Pulluk	44,838	56.3	47	Mısır Silaj Makinası	488	32.1
2	Ark Açma Pulluğu	501	34.3	48	Ot Silaj Makinası	111	16.8
3	Diskli Pulluk	1,751	31.1	49	Santrifüj Gübre Dağıtma Mak.	8,482	29.2
4	Goble Disk	1,370	37.8	50	Tarla ve Bahçe Pülverizatörü	18,961	47.2
5	Dipkazan	670	24.6	51	Sırt Pülverizatörü	27,061	24.2
6	Kültivatör	23,900	24.7	52	Atomizör	8,952	66.9
7	Toprak Frezesi	2,773	53.4	53	Tozlama Makinası	1,644	20
8	Rototiller	439	30.8	54	Tarım Arabası	23,738	40.1
9	Diskli-Dişli Tırmık	6,081	30.6	55	Su Tankeri	4,340	29.8
10	Merdane	911	20.5	56	Sap Parçalama Mak.	191	27.8
11	Silindir	15	27.3	57	Çayır Biçme Mak.	5,947	51.4
12	Tapan	436	27.3	58	Havuç Yıkama Mak.	9	45
13	Sıra Arası Çapa Mak.	6,622	30.4	59	Elevatör	395	38.9
14	Sıra Arası Çapa Aleti	345	20.1	60	Pnömatik Saman Elevatörü	2,717	45
15	Kanatlı Orak Mak.	4,189	2.2	61	Sap Saman Yapma Mak.	399	8.1
16	Set Yapma Mak.	1,084	41.4	62	Zeytin Eleme Mak.	189	14.3
17	Skreyper	320	33.7	63	Zeytin Çizme Mak.	50	13.2
18	Kaymak Kırma Aleti	2	2.9	64	Zeytin Sınıflama Mak.	333	29
19	Çizel	2,372	13.8	65	Elemeli Üzüm Sav. Mak.	50	50
20	Tesviye Küreği	2,460	36.2	66	Kabak Çekirdeği Ayıklama Mk.	18	32.7
21	Toprak Burgusu	283	29.3	67	Balya Makinası	31	41.3
22	Pnömatik Tek Dane Ekim Mk	87	56.1	68	Yem Tankeri	19	63.3
23	Mekanik Tek Dane Ekim Mk.	659	18.7	69	Mini Yem Tesisi	30	28.6
24	Pnömatik Sıraya Ekim Mak.	694	45.8	70	Yem Ezme Mak.	150	50
25	Mekanik Sıraya Ekim Mak.	7,946	41.2	71	Yem Değirmeni	5	10
26	Pamuk Ekim Mak.	859	26.6	72	Yem Kırma Mak.	2,450	35
27	Soğan Mibzeri	7	11.7	73	Otomatik Sulama Sistemi	15,226	38.4
28	Patates Ekim Mak.	781	62.5	74	Kombikürüm	1,429	64.9
29	Patates Söküm Mak.	636	48	75	Yayıc Makinası	400	100
30	Fide Dikim Mak.	1,450	29.1	76	Süt Sağım Mak.	16,370	56.4
31	Sapdöğür Harman Mak.	5,328	26.9	77	Derin Kuyu Su Pompası	5,142	49.4
32	Fındık Harman Mak.	81	35.2	78	Motopomp	4,224	35.1
33	Pancar Sökme Mak.	1,641	37.5	79	Elektropomp	11,476	26.5
34	Pancar Sökme Çatalı	451	29.2	80	Su Pompa Motoru	10	4.9
35	Soğan Hasat Mak.	10	33.3	81	Santrifüj Su Pompası	12,281	35.6
36	Kombine Pancar Hasat Mak.	414	37.9	82	Dalgıç Pompa	1,724	41.2
37	Hareketli Selektör	621	63.8	83	Sandıklı Gübre Dağıtma Mak.	87	23.8
38	Fındık Ayıklama Mak.	15	60	84	Helezon	2,380	43.2
39	Biçer Bağlar	51	51	85	Yağmurlama Başlığı	46,000	92
40	Traktör	24,915	22.9	86	Jeneratör	597	16
41	Traktör Kabini	10,455	34.6	87	Triyör	43	45.3
42	Kepece	4,714	35.8	88	Çitlik Gübresi Dağıtma Mak.	5	1.7
43	El Traktörü	1,367	39.6	89	Taş Toplama Mak.	4	23.5
44	Traktör Sepetliği	157	15.1	90	Akrobat Ot Tırmığı	1,556	28.9
45	Kaldırma Çubuğu	124	11.3	91	Bitki Seyreltme Mak.	10	16.7
46	Mısır Daneleme Mak.	45	31.3	92	Çalı Makinası	10	58.8

Tarım makineleri imalat sanayinde iki grup ürün vardır. Bunlar; traktör ve tarım makineleridir. Ülkemizde 15 firma traktör ,220'in üzerinde firma ise 130'u aşkın çeşitte tarım makinesi üretmektedir (Çizelge 1.1).

2002 yılında ülke genelinde 1.494.065 adet tarım alet ve makinesi üretilirken, 2007 yılında bu sayı 290.025'e gerilemiştir.

Bölge bazında imalatçıların çoğu Marmara ve Ege bölgesinde yoğunlaşırken, İstanbul, Bursa, Manisa, Aydın, Konya, Ankara, Balıkesir ve İzmir illeri öne çıkmaktadır (Şekil 1.1).

Ülkemizdeki tarım makine imalatçıları, yeni pazar olanakları oluşturma çabası içerisine girmişlerdir. Bölgesel düzeyde pazar olanağına sahip küçük işletmeler ülke çapında, orta büyüklükteki işletmeler ise yurtdışında pazar oluşturma çabasındadırlar.

1993-1998 yılları arasında tarım alet ve makine ihracatı toplamı 48,5 milyon USD' dir. İhracat miktarı 1993 yılında 6,15 milyon USD iken bu değer 1998 yılında 9,33 milyon USD olmuştur. En çok ihraç edilen tarım makineleri; hasat harman, yem hazırlama, toprak işleme, ekim dikim, ot ve balyalama makineleri ile hayvansal üretimde kullanılan makinelerdir. 1998 yılı verilerine göre ülkemiz tarım makineleri ihracatının % 12,51'i AB ülkelerinde yapılmıştır.

Ülke bazında ihracat yapan firma sayısına göre bir sıralama yapılırsa, Fransa, Fas, Yunanistan ,KKTC, Bulgaristan ,Suriye ,ABD, Azerbaycan ,Mısır, Romanya ,Sudan, olarak sıralama devam etmektedir. Traktör ihracatında başlıca pazarlar; ABD,İtalya, Meksika ve G. Afrika Cumhuriyeti'dir. Irak pazarından ülkemizin faydalanması halinde en fazla ihracatın bu ülkeye gerçekleşmesi beklenmektedir.(Eker 2005)

Ülkemizde tarım makineleri ithalatı büyük oranda AB ülkelerinden yapılmaktadır. 1998 yılı için ithalat hacmi 63 milyon USD'dir. Bu ithalatta biçerdöver ve balya makinesi önemli bir yer tutmaktadır. Bu makinelerin ithalat miktarı 23,3 milyon USD'dir. Ülkemizde New Holland ve Uze kuruluşları tarafından üretilen traktörlerin bazı tipleri ihraç edilirken, bazı firmalar tarafından ise farklı tip ve özellikte traktörler ithal edilmektedir. 1999 yılı verilerine göre traktör ihracat hacmi 27,7 milyon USD, ithalat hacmi ise 20,1 milyon USD'dir.

Sektörün, büyük firmalar açısından yurtiçi görünümü sorunlara işaret etmektedir. Ülke ekonomisinde görülen sorunlar, tarım makineleri imalat sektörünü de olumsuz etkilemekte, iç Pazar daralmakta, üretim maliyetleri artmakta,satışlar istenilen düzeyde olmamaktadır. Kapasite kullanımı ise % 30 düzeyindedir.

Şekil 1.1 İllere Göre Tarım Makineleri İmalatçıları Dağılımı (Çakır 2005).

Ülkemiz ile AB ülkeleri tarım alet ve makine üreticileri arasında teknolojik açıdan belirgin farklar bulunmaktadır. AB ülkelerinde bilgisayar destekli tasarımlar ve robot teknolojisi gibi yenilikler kullanıldığından, üretim kısa sürede ve daha kaliteli olarak yapılmaktadır.

Ancak, ülkemizdeki küçük işletme yapısı, sermayenin yetersizliği gibi nedenler yüzünden, son teknolojinin kullanılmasında zorluklar yaşanmaktadır. Buna karşın, orta ölçekli işletmelerde yeni teknolojiler kullanılmaya başlanmıştır.

Traktör üretimi konusunda ise, AB ülkeleri ile Türkiye arasında teknolojik açıdan çok büyük farklılıklar bulunmamaktadır. Uluslar arası firmalarla kurulan ortaklıklar sayesinde, işletmeler daha sistemli çalışmakta ve uluslar arası standartlara uygun olarak üretim yapılmaktadır.

Avrupa Birliği'ne geçiş sürecinde Türkiye, AB Standartları'na uyum yükümlülüğünü üstlenmiş bulunmaktadır. Yani, birçok üründe olduğu gibi tarım makinelerinin de serbest dolaşımı için çevre, sağlık, tüketiciyi koruma ve güvenlik gibi konularda da CE işaretini (AB Standartları'na uygunluğu belirler) taşımak zorunda olacaktır.

Yukarıda sayılan nedenlerle, tarım sektöründe ortaya çıkan tüm gelişmeler doğrudan bu sektöre yansımakta, terside tarım sektörünü etkilemektedir. Tarım Alet ve Makineleri İmalat Sektörünün tarım sektörü dikkate alınmaksızın, bağımsız olarak irdelenmesi ve planlanması düşünülemez. Tarım sektörü için belirlenen hedefler, tarım alet ve makineleri sektörüne ilişkin plan çalışmalarında temel alınmak durumundadır. Bu nedenle AB geçiş süresinde bu sektörün ivme görevi görebilecek yapısının ortaya konulması bu çalışmada esas amaç olarak alınmıştır.

2.LİTERATÜR BİLGİLERİNİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

Saral ve ark.(1998)'a göre, uygulamada makineleşme derecesindeki artışa bağlı olarak, makine ve enerji giderlerinin özgül değerlerini bildirmektedir. Bu amaçla bir çok kriter tanımlanmakla beraber, bunların arasında en çok kullanılanları aşağıda verilmiştir:

- a) Toplam tarım alanlarına düşen traktör motor gücü (M1)
- b) Traktör başına düşen tarım alanı (M2)
- c) 1000 ha'lık tarım alanına düşen traktör sayısı (M3)
- d) Traktör başına düşen ekipman miktarı (M4)
- e) Birim alana düşen mekanik enerji miktarı (M5)
- f) Birim alana düşen elektrik enerjisi tüketimi(M6)

Bu kriterlerden ilk beşi, tarla ve bahçe tarımının makineleşme derecesini gösterirken, sonuncusu toplam tarım kesiminin makineleşme düzeyini belirlemede kullanılabilir.

Çakır'ın (2005) yaptığı çalışmaya göre, tarım makineleri imalat sanayi, imalat sanayinin yatırım malları üreten bir alt sektördür. Sektörde üretilen tarım makinelerinin tümü tarımsal üretim faaliyetlerinde kullanılmaktadırlar. Tarımsal mekanizasyon araçları olarak da adlandırılan bu ürünler tarımsal üretimde işgücü verimliliğini arttıran, maliyetleri düşüren, modern üretim teknolojilerinin kullanılmasını ve işlemlerin zamanında, agroteknik ihtiyaçlara uygun şekilde yapılmasını sağlayarak ürün kalitesini ve verimini artıran, çok önemli bir tarımsal üretim girdileri grubunu oluşturmaktadırlar. Uzun yıllar ekonominin temel unsuru olan tarım sektörü, Türkiye ekonomisi içindeki azalan payını, sanayi, ticaret ve hizmet sektörüne bırakmıştır. Her şeye rağmen ulusal gelirimizin %11'ini ve istihdamın %45'ini oluşturan tarım sektörü; gıdaların üretimi ve beslenme ile doğrudan ilgisi, aktif nüfus ve işgücünün yüksek değerler göstermesi, milli gelire katkısı ve sanayi sektörüne sağladığı hammadde ve sermaye yanında, sağlıklı çevrenin oluşması ve korunması, ekolojik dengenin kurulması ve sürdürülebilirliği açısından, tüm ülke halkını ilgilendirilmesiyle, ekonomik ve sosyal bir sektör olma özelliğini korumakta olduğunu bildirir.

Yıldırım (2006), tarafından bildirildiğine göre, yılındaki çalışmasında, dünya bankasının yaptığı sınıflandırmaya göre, tarımın ulusal gelir içindeki payının %6 civarında olduğu ülkeler, üst orta gelirli ekonomiye sahip ülkeler içerisinde gösterilirken, ülkemiz tarımının ulusal ekonomiye yaptığı katkı %11'ler dolayındadır ve düşük orta gelirli ülkeler seviyesinde yer aldığı söylenmektedir.

Johnson (1992), Hammer ve Champy (1993) bildirdiklerine göre, firmaların rekabet güçlerini artırabilmek için verimli, maliyet düşürücü ve kaliteli üretim yapmaları gerektiğini belirtmektedirler. Verimlilik, birçok yazar tarafından bir firmanın uzun vadeli rekabet gücünün göstergesi olarak nitelendirilmektedir. Porter, düşük maliyet ya da birim fiyatlar ile kontrol edilen ürünlerle yansıtılan verimlilik artışını organizasyonel düzeyde rekabet gücü olarak tanımlamıştır. Porter tarafından ortaya konulan genel stratejilerde bu kriter özellikle vurgulanmaktadır.

Akıncı ve ark. (2001) yılında yaptıkları çalışmada, AB ülkelerinde tarım makineleri imalatı, uluslar arası standartlara (ISO) uygun olarak yapılmakta olduğu belirtilmiştir. Ülkemiz imalatçıları için ISO belgesi oldukça yeni bir kavramdır. Örneğin Batı Akdeniz Bölgesi'nde konu ile ilgili yapılan bir çalışmada, 26 işletme içerisinde sadece 1 adet firmanın ISO belgesine sahip olduğu ve Ar-Ge biriminin bulunduğu, 1 adet firmanın ise bilgilendirme çalışmalarına devam ettiği belirlenmiştir.

Korucu (2006) bildirdiğine göre işgücü maliyetlerinin çok yüksek olmaması, tarım makineleri üretim maliyetlerini uluslar arası piyasalarda rekabet edilebilir düzeyde tutmakta olduğundan bahsetmektedir. Ancak, küçük imalatçılar, gerek kalite belgesi olmadan üretim yapmaları gerekse yeterli teknolojik donanımlara sahip olmamaları nedeniyle AB' ye üyelik sürecinde rekabet olanağı bulamayacaklardır. Bu olumsuzluk, imalatçıların birleşmesi ile kısmen giderilebilir. Varolan imalatçı sayısı çok fazla görünmektedir ve birleşerek daha az sayıda, ancak çok daha güçlü firmalara dönüşmeleri beklenebilir demektedir.

Güzel ve ark. (2007) yılında yaptıkları çalışmada Sektörde AB sürecinde yaşanan sorunların başında, tarımın yapısal sorunları ile bu yapısal sorunlara bağlı sektörel sorunlar ön plana çıkmaktadır. Özellikle AB ile Türkiye tarım sektörüne ilişkin görünümünde, bu sektörün karşılaşılabilecek sorunlar belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Tarımımızın; ortalama işletme büyüklüğünün verimliliği arttıracak yatırımlara olanak sağlayacak düzeyde olmaması, tarımsal arazilerin çok parçalı olması, eğitim yetersizliği, tarımsal istihdam ve nüfus artışı gibi yapısal sorunları nedeniyle, traktör başına düşen makine sayısı, bu sektördeki işletme ölçeği, ortalama traktör gücü, traktör ve ekipman yaşı, çoğu ürünlerde teknolojik yetersizlik hem bu sektörde hem de genelde tarım sektöründe verimsizliğe neden olmaktadır. Bu verimsizlik nedeniyle rekabet şansının azalması yanında AB ye uyumun getirdiği;

-“Makine Emniyeti Yönetmeliği” kapsamında çıkan CE işareti mevzuatı

-Ürün kotaları

-Tarımsal destekleri kısıtları,

-Mevzuat uyumu gibi kısıtlar bu sektörü gittikçe daha da zora sokacağı söylenmektedir.

Akıncı ve ark. (2001) göre ülkemiz Tarım Makinaları imalatçıları, AB ülkeleri imalatçılarından daha güçlü bir üretim potansiyeline sahiptir. Örneğin ülkemizde 1998 yılında 56 706 adet kulaklı pulluk üretilmiş iken, AB üyesi bir ülke olan İtalya'da 9 267 adet üretilmiştir. AB ülkelerinin, ülkemizdeki tarım makinaları üreticileriyle joint-venture (ortak girişim) şeklinde işbirliğine gitme istekleri, ülkemizdeki bu güçlü üretim potansiyeli ve bazı firmaların ileri üretim teknolojisine sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Günümüzde, mevcut üretim teknolojisine uygun tarım makinaları iç pazar talebi, yerli imalatçılar tarafından yeterince karşılanmaktadır. Ancak, ülkemiz tarımında modern üretim teknolojilerine geçiş ile birlikte, gelişmiş ve teknolojik özelliklere sahip makina talebi ortaya çıkacaktır. Bu durum, AB ülkelerinden makina ithalini zorunlu hale getirecektir. Bu nedenle, ülkemiz tarım makinaları imalatçılarının dünya pazarına uygun olarak yeniden yapılanmaları ve organize olmaları gerekmektedir. AB ülkeleri CE belgeli ürünlerini kolaylıkla ihraç edebilmektedir. Ancak, AB ülkelerine makina satan imalatçılarımız, CE belgesi koşulunun sağlanmasında önemli sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu nedenle AB ülkelerine yapılan tarım makinaları ihracatında, son yıllarda önemli bir azalma görüldüğü bildirilmiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEMLER

3.1. Materyal

Bu amaçla ülkemizde uyum çalışmaları doğrultusunda yapılan çalışmalar, raporlar, yönetmelikler, kanun ve tüzükler ele alınmıştır. Bunlar; I. Çerçeve Kanun Metni, Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik, Ce Uygunluk İşaretinin Ürüne İliştirilmesi ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik, Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları ile Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik, Teknik Mevzuatın ve Standartların Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Bildirimine Dair Yönetmelik, tarımsal aletler ve makineler sektörü profil araştırması, Türk Rekabet Kurumu'nun faaliyet raporu, avrupa birliği genişleme sürecinde türkiye tarım makineleri imalat sektörünün değerlendirilmesi raporları başlıcalarıdır.

3.2. Yöntem

A.B. uyum süreci içinde yürütülen çalışmaların başlangıçtan bugüne kadarki yaklaşım tipleri belirlenmiştir. Bunlar;

- a) Klasik Yaklaşım
- b) Yeni Yaklaşım
- c) Global yaklaşım
- d) Modüler Yaklaşım

Belirlenen yaklaşım tipleri içinde yeni yaklaşım direktiflerinin içeriği içinde oluşturulan yönetmelik ile bu yönetmeliğe ilişkin soru ve cevaplar içerik açısından ayrı ayrı irdelenmiştir.

AB uyum süresince mevcut standartlar TSE kurumundan alınmış ve liste halinde EK de sunulmuştur. Ayrıca ürün belgelendirme merkezine başvuru işlemi içinde uygulanacak esaslar ve kullanılan formlar ortaya konulmuştur.

4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI

4.1. Avrupa Birliği alışmaları İçinde Yürütölen Yaklaşım Tipleri

Uyum çalışmalarının başlangıcından bugüne kadar 4 tane yaklaşım geliştirilmiştir.

Bunlar;

- a) Klasik Yaklaşım
- b) Yeni Yaklaşım
- c) Global yaklaşım
- d) Modöler Yaklaşım

4.1.1.Klasik Yaklaşım

Avrupa Birliğinde mevcut teknik engellerin kaldırılması amacıyla 1961 yılında çalışmalar başlatılmış, bu çalışmalar neticesinde 1969 yılında ıkarılan “Ulusal Düzenlemeler Arasındaki Farklılıklar Nedeniyle Ortaya ıkan Ticarete Teknik Engellerin Ortadan Kaldırılması İçin Genel Program”a dayanan bir yaklaşım yürürlüğe girmiştir. Mevzuatta yer alan teknik kuralların ve bu kurallarla aynı derecede etkili standartların tamamının uyumlaştırılması esasına dayanan klasik yaklaşım’ın (old approach) günümüzde halen, çerçeve programına dayanılarak mevzuat uyum çalışmaları devam etmektedir. Bu yaklaşım tipinde uyumlaştırılmasına konu teşkil eden başlıca alanlar; gıda maddeleri, motorlu araçlar, tüketici ve çevrenin korunması, tehlikeli maddeler, tekstil ürünleri, eczacılık ürünleri ve kozmetik ürünler ve elektrikli aletler olmuştur.

Klasik Yaklaşımın avantajları; üye ölkelerin yapması gerekenlerin açık olması, üreticilerin kendilerinden ne istendiğini açık olarak bilmeleridir. Dezavantajları ise; üye ölkelerin, bu uyumlaştırma prosedürü içinde, kendi ölkelerinde uygulanan teknik düzenlemeler hakkında taviz vermek istememeleri ve her teknik ayrıntı üzerinde tartışıldığı için karar almanın çok zaman almasıdır. Uyumlaştırılmış teknik düzenlemeler, malların temel güvenlik kriterlerini karşılamasının yanında teknik özelliklerini de kapsamaktadır. Günümüz teknolojisi hızla gelişmekte ve buna bağlı olarak ortaya çıkan yeni teknik düzenleme ve standart ihtiyacı, bu uyumlaştırma sürecini geciktirmektedir. Klasik Yaklaşımın en büyük noksanlarından biri de, test ve belgelendirme konularında herhangi bir çalışmanın yapılmamış oluşudur.

Sözü edilen bu sorunlar, öncelikle Avrupa Topluluğu Adalet Divanı tarafından saptanmış ve Adalet Divanı 20.02.1979 tarihinde “Casis de Dijon” davası sonucunda “Bir üye devlette mevcut teknik kurallara ve standartlara uygun olarak üretilen ve piyasaya arz edilen bütün ürünler ilke olarak diğer ülke piyasalarına da herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmaksızın arz edilebilir.” kararını vermiştir. Bu karar, birliğin teknik düzenleme ve standartların karşılıklı tanınmasıyla ilgili Yeni Yaklaşımın temel savını oluşturmuştur.

4.1.2.Yeni Yaklaşım

Avrupa Birliği, malların serbest dolaşımını kısıtlayan tüm teknik engelleri kaldırmak maksadıyla standardizasyon konusunda 80’li yıllarda yeni bir yaklaşım geliştirme ihtiyacı duymuştur. Bu bağlamda teknik uyumlaştırma ve standardizasyon konusunda “Yeni Yaklaşım (New Approach)”, bunun tamamlayıcı niteliğinde kontrol ve belgelendirme konusunda da “Global Yaklaşım” geliştirilmiştir.

Yeni Yaklaşım, her ürünle ilgili mevzuatların uyumu yerine, birbirine benzeyen malların toplanmasıyla oluşturulan mal gruplarıyla alakalı olan ve temel gerekler olarak adlandırılan insan can ve mal güvenliği, bitki ve hayvan varlığının korunması çevresinde hazırlanan mevzuatın uyumlaştırılmasını gerektiren yaklaşım tipi olarak tanımlanabilir. Yeni Yaklaşım aşağıdaki temel ilkelere dayanır;

- Uyum sadece ürünün temel gerekleri olan insan sağlığı, can ve mal güvenliği, hayvan ve bitki yaşam ve sağlığı, çevre ve tüketicinin korunması için sahip olması gereken asgari güvenlik koşullarıyla sınırlıdır.
- Sadece temel gerekleri karşılayan ürünler serbest dolaşıma girebilir.
- AB Resmi Gazetesinde yayımlanan ve ulusal standart haline getirilen uyumlaştırılmış standartlara uygun ürünlerin temel gerekleri karşıladığı kabul edilir.
- Uyumlaştırılmış standartlara ve diğer teknik belgelere uymak isteğe bağlı olup; üretici temel gereklerle uygunluğunu sağlayacak diğer herhangi bir yolu seçmekte serbesttir.
- Üreticiler direktiflerde yer alan farklı uygunluk değerlendirme yöntemlerini seçebilirler.

1985 yılında çıkarılan Yeni Yaklaşım Kararı ile, uyumlaştırma, piyasaya arz edilen ürünlerin Birlik içinde serbest dolaşımını sağlamak için uyulması gereken temel güvenlik gereklerinin, Roma Antlaşmasınının 100. maddesi uyarınca hazırlanan direktiflerin benimsenmesiyle sınırlı kalmıştır. 1985 yılından günümüze, 19 Yeni Yaklaşım direktifi yayımlanmıştır (Anonim 2007).

Direktiflerin belirlediği temel güvenlik gereklerine uyan ürünlerin üretimi ve piyasa arzı için gerekli teknik özelliklerin düzenlenmesi görevi CEN, CENELEC ve ETSI'ye verilmiştir.

4.1.3.Global Yaklaşım

Avrupa Birliği'nin belgelendirme, test etme ve kontrol konusundaki Global Yaklaşım Kararı, düzenlemelerin karşılıklı tanınması ve yapıların birbirine yaklaştırılması ile güvenin artması ve karşılıklı tanımının işleyişi için bir temel oluşturmaktadır. Bu çerçevede, test, belgelendirme kuruluşlarının ve laboratuvarların şeffaflığı ve güveninin sağlanması için bu kuruluşların akredite edilmesi önem kazanmaktadır.

Konsey, 21 Aralık 1989 tarihli "Uygunluk Değerlendirmesine Dair Global Yaklaşım" Kararında, akreditasyon tekniklerine başvurmanın önemi vurgulanmaktadır. Onaylanmış kurumların (Notified Bodies) akreditasyonu, bu kurumların yetkinliğini değerlendirmede kullanılan önemli bir araçtır. EN 45000 serisi standartlar, test laboratuvarlarını akredite eden kuruluşların uyması gereken kriterler kadar, test laboratuvarlarının işletilmesi ve değerlendirilmesi için gereken teknik kriterleri de içermektedir. Bu standartlar serisi aynı zamanda belgelendirme kuruluşları için gerekli kriterleri de belirler.

1989 yılında ortaya çıkan global yaklaşımın temel esası;belgelendirme, deney ve test konusunda altyapıların yakınlaştırılmasını sağlamak ve karşılıklı tanımayı sağlamaktır. Ayrıca, karşılıklı şeffaflık ve güven açısından akreditasyonun önemini gösterir.

4.1.4.Modüler Yaklaşım (Moduler Approach)

13 Aralık 1990 tarihli Modüler Yaklaşım Kararı, mevzuat hazırlayıcılara yönelik oluşturulmuş bir modüller sistemidir. Mevzuat hazırlayıcı düzenleme yapmak istediği bir alanda insan, hayvan sağlığı ve güvenliğini ve çevre korumasını sağlamak üzere bu sektördeki malların özelliklerine ve taşıdıkları risk oranına göre seçtiği modülü veya modüller kombinasyonunu ilgili mevzuatın kapsamına alarak uygunluk değerlendirme prosedürlerini belirleyebilmektedir.

Modüler Yaklaşım kapsamında A'dan H'ye kadar olmak üzere toplam 8 modül vardır. Her direktifte, direktif kapsamındaki ürünlerin hangi modüllere tabi olacağı, ürün grubunun risk oranına göre belirlenmiştir. Düşük modüllerde üreticinin uygunluk deklarasyonu yeterli olduğu için, bu modüller düşük riskli ürünlere uygulanır. Yüksek risk oranına sahip ürünler için, üreticinin deklarasyonu yeterli görülmez ve bir uygunluk değerlendirmesi kurumunun yapacağı testlere gerek duyulur.

Bazı direktifler gereği, A, C ve H modülleri, modüllerde belirtilmiş tamamlayıcı gerekleri içeren ek koşullarla birlikte kullanılabilir. Modül C, modül B (EC tip muayenesi) ile

birlikte kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Modül D, E ve F de normal olarak modül B ile birlikte kullanılacaktır; fakat özel durumlarda (örneğin çok basit tasarım ve yapısı olan belirli ürünlerde) kendi başlarına kullanılabilirler. Aşağıda her modülün fonksiyonu özetlenmiştir:

Modül A: İç Üretim Kontrolü

Bu modül tasarım ve imalat safhalarını kapsar. İmalatçı söz konusu mamulün direktifin gereklerini karşıladığını beyan eder. İmalatçı uygunluk değerlendirmesi ile birlikte mamulün tasarım, imalat ve kullanılmasını açıklayan teknik dosyayı hazırlar. İmalatçılar, ürünlerine CE markasını sabit olarak ilişirir ve yazılı uygunluk beyanı düzenlerler.

Bazı özel durumlarda, direktifler AB uygunluk beyanına ek olarak mamule ait bir veya birden fazla belirli özelliğin imalatçı veya üçüncü taraf bir kuruluş tarafından veya sadece üçüncü taraf bir kuruluş tarafından icra edilecek bir seri testin tamamlanmasını zorunlu kılabilir.

Direktifler aynı zamanda onaylanmış bir kuruluş tarafından veya bu kuruluşun sorumluluğu altında ve gelişigüzel yapılacak mamul kontrollerini gerekli kılabilir. Bu gibi durumlarda direktifler, kontrollerin yapılması için genel kuralları tespit eder.

Modül B: Tip incelemesi

Bu modül sadece tasarım aşamasıyla ilgilidir ve bir "imalat modülü" ile birlikte kullanılmalıdır. Onaylanmış bir kuruluş, imalatı planlanan mamulü temsil eden numunenin ilgili direktifin hükümlerinin gereklerini karşılayıp karşılamadığını inceler ve onaylar. Bunun için, teknik dosyayı inceler ve sadece direktif hükümlerine uygunluğu tayin etmek için gerekli olan testleri yapar veya yaptırır.

Bu testler, onaylanmış kuruluş tarafından, sadece uygunluğun tayini için gerekli olanlarla sınırlandırılmalıdır. Neyin gerekli olduğu konusunda, tutarlı bir yorum birliğinin sağlanması için, Avrupa Test ve Belgelendirme Teşkilatı (EOTC-European Organization for Testing and Organization) veya onun yokluğunda Komisyon, onaylanmış kuruluşlarla yakın bir ilişki kuracaktır. Onaylanmış kuruluş AB tip incelemesi belgesini düzenleyendir. Bu aşama süresince CE markası imalatçı tarafından kullanılmaz.

Modül C: Tıpe uygunluk beyanı

Bu modül imalat aşamasıyla ilgili olup, tek başına kullanılmaz. AB tip inceleme belgesinin düzenlenmesini izlemelidir. İmalatçı, söz konusu ürünlerin AB tip inceleme belgesinde tanımlanan tipe uygun olduğu ve ürünün direktifin gereklerini yerine getirdiği konusunda emin olduktan sonra beyanda bulunur. Üretici ürünü üzerinde CE markasını kullanır ve yazılı olarak bir uygunluk beyanı yapar.

Direktifler aynı zamanda onaylanmış bir kuruluş tarafından veya bu kuruluşun sorumluluğu altında ve gelişigüzel yapılacak ürün kontrollerini gerekli kılabilir. Bu gibi durumlarda direktifler kontrollerin yapılması için genel kuralları tespit eder.

Modül D : Üretim kalite güvencesi

Bu modül üretim aşamasıyla ilgili olup, tek başına kullanılmaz. AB tip inceleme belgesinin düzenlenmesi izlenmelidir. Üretici, söz konusu ürünlerin AB tip inceleme belgesinde tanımlanan, tipe uygun olduğu ve ürünün direktifin gereklerinin yerine getirildiği konusunda emin olduktan sonra beyanda bulunur.

İmalatçı son imalat inceleme ve testleri için onaylanmış bir kalite güvencesi sistemi (EN 29002'de tarif edilen şekilde) işletir ve bu sistem AB gözetimine tabidir. İmalatçı CE markasını mamulü üzerinde kullanır ve yazılı bir uygunluk beyanı yapar. CE markası AB gözetimini icra eden onaylanmış kuruluşun tanıtıcı işareti ile birlikte kullanılır.

Modül E : Ürün kalite güvencesi

Bu modül sadece imalat aşaması ile ilgilidir . Normalde, bir AB tip inceleme ile birlikte icra edilir, ancak özel durumlarda tek başına da yerine getirilebilir. İmalatçı, mamulün AB tip inceleme belgesinde tanımlanan, tipe uygun olduğu veya temel gereklerin (direktifte AB tip onayı zorunlu olarak talep edilmediği takdirde) yerine getirildiği konusunda emin olduktan sonra beyanda bulunur. İmalatçı, son mamul muayene ve testleri (EN 29003'te tarif edilen şekilde) için onaylanmış ve altında bütün mamullerin birim olarak incelemelerinin ve uygun testlerinin icra edileceği bir kalite güvencesi sistemi işletir. CE markasını mamulü üzerinde kullanır ve yazılı bir uygunluk beyanı yapar. CE markası, AB gözetimini icra eden onaylanmış kuruluşun işareti ile birlikte kullanılır.

Modül F: Ürün doğrulaması

Bu modül sadece imalat aşaması ile ilgilidir. Normalde bir AB tip incelemesi ile birlikte icra edilir, onaylanmış kuruluş mamullerin teknik dökümantasyona uygunluğunu (EC tip incelemesi direktifte zorunlu olarak talep edilmediği takdirde) veya AB tip incelemesi belgesinde tarif edilen tipe uygunluğunu ve her iki durumda da mamullere uygulanan direktifteki temel gereklere uygunluğunu kontrol eder ve onaylar. İmalatçı (direktifte tespit edilen sınırlar dahilinde) imalat sürecinde, imalatın türdeşliği kadar teknik dökümantasyona uygunluğu veya AB tip incelemesinde tarif edilen tipe uygunluğu sağlamak için gerekli önlemleri almak suretiyle temin edilmiş istatistiksel doğrulamayı seçebilir.

Onaylanmış kuruluş veya imalatçı, direktifin hükümlerine göre, CE markasının mamulün üzerinde taşınmasını sağlar ve yazılı uygunluk belgesi düzenler. CE markası onaylanmış kuruluşun tanıtıcı işareti ile birlikte kullanılır.

Modül G: Birim doğrulaması

Bu modül tasarım ve imalat safhalarının her ikisi ile ilgilidir. Genel olarak, birim imalatında veya küçük seri imalatlarda kullanılır. Onaylanmış kuruluş, her birimin mamule uygulanan direktif hükümlerine uygunluğunu kontrol eder ve onaylar. Onaylanmış kuruluş mamulün üzerinde CE markasının taşınmasını sağlar ve yazılı bir uygunluk belgesi düzenler. CE markası onaylanmış kuruluşun tanıtıcı işareti ile birlikte kullanılır.

Modül H: Tam kalite güvencesi

Bu modül tasarım ve imalat safhalarının her ikisi ile ilgilidir. İmalatçı, ilgili mamulün bu konuda uygulanan direktifin gereklerini yerine getirmesini sağlar ve beyan eder. İmalatçı tasarım, imalat, ve nihai mamul muayesi için (EN 29001'de tarif edildiği gibi) onaylanmış bir kalite güvencesi sistemi işletir. Direktif, bazı durumlarda, imalatçının onaylanmış bir kuruluştan tasarımının direktifin gereklerine uygun olduğunun incelenmesini ve onaylanmasını istemesini kapsayabilir. İmalatçı AB gözetimine tabi olup, mamulü üzerinde CE markasının taşınmasını sağlar ve yazılı bir uygunluk beyanında bulunur. CE markası onaylanmış kuruluşun tanıtıcı işareti ile birlikte kullanılır.

Modüler yaklaşımın temel amacı ise; ürünlerin sahip oldukları risk oranlarını ve özelliklerini de dikkate alıp değerlendirme yöntemlerini belirlemektir. Bu yaklaşım, mevzuat hazırlayıcılara oluşturulmuş bir modüler sistemdir.

Toplam 8 adet modül vardır:

- MODÜL A: İç Üretim Kontrolü
- MODÜL B: Tip İncelemesi
- MODÜL C: Tipe Uygunluk Beyanı
- MODÜL D: Üretim Kalite Güvencesi
- MODÜL E: Ürün Kalite Güvencesi
- MODÜL F: Ürün Doğrulaması
- MODÜL G: Birim Doğrulaması
- MODÜL H: Tam Kalite Güvencesi

Mevzuat hazırlayıcılar bu modüllerden yararlanarak üreticiye, ürününün teknik düzenlemelere uygun olduğunu kanıtlamak için, birden fazla seçenek sunabilmektedirler. Ürünün direktifinde, birden fazla modül kombinasyonu bulunmakta ve üretici isterse bunlardan birini, isterse de ürünün Avrupa standardını uygulayabilmektedir.

4.2. Yeni Yaklaşım İçinde Çıkarılan Yönetmelikler

4.2.1. I. Çerçeve Kanun Metni

Bu kanunun amacı; ürünlerin piyasaya arzı, uygunluk değerlendirmesi, piyasa gözetimi ve denetimi ile bunlarla ilgili olarak yapılacak bildirimlere ilişkin usul ve esasları belirlemektir. Bu kanun; ürünlerin piyasaya arz koşullarını, üretici ve dağıtıcıların yükümlülüklerini, uygunluk değerlendirmelerin kuruluşlarını, onaylanmış kuruluşları, piyasa gözetimi ve denetimini, ürünün piyasaya arzını yasaklanmasını, toplatılmasını, bertarafını ve bunlarla ilgili olarak yapılacak bildirimleri kapsar.

Bu kanun, ürünlere ilişkin teknik düzenlemeler, ürünlerin piyasaya arzında üreticilerin ve dağıtıcıların yükümlülüklerini şu şekilde belirlemektedir:

1. Piyasaya sunulacak yeni ürünlerin ilgili teknik düzenlemeye uygun olması zorunludur.
2. Üretici piyasaya sadece güvenli ürünleri arz etmek zorundadır.

3. Bir ürünün güvenli kabul edilmesi için ürünün iç ve dış yapısı, ürünün bakımına ilişkin talimatlar, başka ürünlerle birlikte kullanılıyorsa bununla ilgili dikkat edilecek hususlar, ürünün sunumu, etiketlenmesi, bertaraf edilmesi ile ilgili talimatlar dahil olmak üzere ürünle ilgili tüm bilgiler ürünü kullanabilecek risk altındaki tüketici açısından değerlendirildiğinde azami ölçüde koruma sağlamalıdır.
4. Üretici ürünün kullanım süresi içinde tüm kontrollerinden sorumludur ve ürünle ilgili gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.
5. Üretici ilgili teknik düzenlemede belirtilen tüm belgeleri yetkili kuruluşça belirlenen sürece muhafaza etmek ve istenildiği takdirde bu belgeleri yetkili kuruluşça sunmakla yükümlüdür.
6. Dağıtıcı sahip olduğu bilgiler çerçevesince güvenli olmadığını bildiği ürünleri piyasaya sunamaz.

Ürünün güvenilirliğini denetleyen uygunluk değerlendirme kuruluşlarıyla ilgili esaslarsa ilgili teknik düzenlemelerde veya bu kanunda yer alan ilgili yönetmeliklerde belirtilmiştir. Uygunluk değerlendirme kuruluşları teknik düzenlemeyi yürüten yetkili kuruluşça karşı sorumludur.

Onaylanmış kuruluşlar yetkili kuruluşlar tarafından belirlenerek, AB Komisyonuna bildirilir bu kuruluş komisyon tarafından verilecek kimlik kayıt numarasının ve diğer bilgilerin resmi gazetede yayımlanmasıyla onaylanmış olur. Bu kuruluşların çeşitli şube ve temsilcilikleri bulunup yüklenici kuruluşların faaliyetleri sonucunda verilecek belgeler onaylanmış kuruluşlar tarafından düzenlenir. Uygunluk değerlendirme kuruluşları ile onaylanmış kuruluşlar bağımsız ve tarafsız bir şekilde değerlendirme yapmakla yükümlüdür.

Yetkili kuruluşlar piyasa gözetimi ve denetiminde gerekli gördükleri durumlarda uygunluk değerlendirme işlemlerinde yer almayan çeşitli imkanlardan faydalanabilirler; ancak piyasa gözetimi ve denetiminde asıl karar yetkili kuruluşça aittir.

Ürünün ilgili teknik düzenlemeye uygunluğu belgelenmiş olsa bile güvenli olmadığına dair kesin belirtilerin bulunması durumunda bu ürünün piyasaya sunumu kontrol yapıncaya kadar yetkili kuruluş tarafından durdurulur. Kontrol sonucunda ürünün güvenli olmadığı belirlenirse masraflar üretici tarafından karşılanmak üzere ürünün sunumu yasaklanır, ürünler piyasadan toplatılır, güvenli hale getirilmesi imkansızsa kısmen veya tamamen bertaraf edilir ve belirtilen önlemler hakkında yayın kuruluşları tarafından duyurulmak suretiyle risk altındaki kişiler uyarılır.

Ürünlerin piyasaya arzında yükümlülüklerini yerine getirmeyen üretici ve dağıtıcılar ile sorumluluklarını yerine getirmeyen uygunluk değerlendirme kuruluşları ve onaylanmış

kuruluşlar hakkında 1.000 YTL ile 25.000 YTL arasında çeşitli maddi yaptırımlar uygulanmaktadır.

4.2.2 Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik

Bu Yönetmeliğin amacı, ürünlerin piyasaya arzı veya dağıtım aşamasında veya ürünler piyasada iken ilgili teknik düzenlemeye uygun ve güvenli olup olmadığının gözetimi ve denetimine, bunun sonucunda alınacak önlemlere ve piyasa gözetimi ve denetimi konularında yetkili kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanması ve tavsiye niteliğinde kararlar alınması amacıyla bir Kurul teşkil edilmesine ve bunun görevlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir. Bu Yönetmelik, teknik düzenlemelerin hazırlanmasını, teknik düzenlemelere uygunluk ve ürün güvenliğine ilişkin esasları, ürünlerin piyasaya arzında üretici ve dağıtıcıların yükümlülüklerini, piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin usul ve esasları, yetkili kuruluşların yetki ve sorumluluklarını, piyasa gözetimi ve denetimi çerçevesinde alınacak önlemleri ve Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulunun teşkili ile bu Kurulun görevleri ve çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususları kapsamaktadır.

Ürünlere ilişkin teknik düzenlemeler yetkili kuruluşlar tarafından hazırlanır. Bu düzenlemelerde ulusal standartlara atıfta bulunulması halinde ulusal standartların hazırlanması veya hazırlattırılması TSE tarafından gerçekleştirilir. Bu düzenlemeler yetkili kuruluşlarca Resmî Gazetede yayımlanır.

Teknik düzenlemelere uygunluk ve bu kapsamda üreticilerin yerine getirmesi gereken yükümlülükleri; piyasaya sunacakları yeni ürünleri teknik düzenlemeye uygun olmalı, ürünün üzerinde uygunluk işareti açık bir şekilde belirtilmeli, uygunluk işareti veya uygunluk değerlendirme işlemleri sonucunda verilen belgeler tahrif veya taklit edilmemeli usulüne uygun kullanılmalıdır.

Ürün güvenliği ve bu kapsamda üreticilerin ve dağıtıcıların yükümlülükleri; alıcıya açıkça bilgi verilmesi ve ürünlerin güvenli olması zorunluluğuna dayanır. Bir ürünün güvenli olmaması durumunda yetkili kuruluşlar ürünün piyasaya sürümünün kısıtlanması, ürünün piyasadan toplatılması ve bertaraf edilmesiyle ilgili önlemleri alırlar.

Üretici güvenli olmayan ürünün piyasaya kendisi tarafından sürülmediğini yada güvenli olmama durumunun ilgili teknik düzenlemeye uygunluktan kaynaklandığını ispatlarsa sorumluluktan kurtulmaktadır. Üretici ürünle ilgili tüm bilgileri tüketiciye ulaştırmak zorundadır. Herhangi bir durumda şikayetleri soruşturup, riskleri önlemek amacıyla tüm tedbirleri almakla yükümlüdür. Üretici ilgili teknik düzenlemede belirtilen tüm belgeleri

yetkili kuruluşlara ibraz eder. Dağıtıcı güveli olmadığını bildiği ürünleri piyasaya sunamaz. Üreticinin tespit edilemediği durumlarda dağıtıcı üretici olarak kabul edilir ve ürünle ilgili tüm riskleri ve bu risklerden korunma yollarıyla ilgili bilgileri vermekle yükümlüdür.

Piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin usul ve esasların başında ürünün piyasaya sunumu veya dağıtımını aşamasında yada ürün piyasadayken ürünün güvenli olup olmadığını denetlemek, güvenli olmayan ürünlerin güvenli hale getirilmesini sağlamak, gerektiğinde yaptırımlar uygulanmasını sağlamak.

Avrupa Birliği üyesi ülkeler dışındaki ülkelere ihraç edilmek üzere üretilen ürünler, fuar ve sergilerde sadece tanıtım ve gösterim amacıyla sergilenen ürünler, uygunluk değerlendirmesinin gerçekleştirilmesi amacıyla ihracatçı ülkeden Türkiye’de yerleşik yetkili temsilcisine veya ithalatçıya gönderilen numuneler, üretici tarafından montaj, paketleme, işleme veya etiketleme gibi ileri bir işlemi gerçekleştirmek amacıyla diğer bir üreticiden alınan veya üreticinin yurt dışında olması halinde üretici tarafından ithal edilen ürünler, gümrük idarelerince henüz serbest dolaşıma sokulmamış ürünler ile serbest bölgelerdeki ürünler piyasaya arz edilmiş olarak değerlendirilmez.

Yetkili kuruluşlar depolama ve satış yerlerinde düzenli kontroller yapmak, gerekli durumlarda, ürünlerin üretim aracı olarak kullanıldığı işyerlerini düzenli olarak denetlemek ve üretim aracı olarak kullanılan işyerlerinde rastgele ve ani denetimlerde bulunmakla yükümlüdür.

Piyasa gözetimi ve denetimi sırasında yetkili kuruluş üreticiden ürünle ilgili gerekli bilgi ve belgeleri, teknik düzenlemesi bulunmayan ürünlerle ilgili ise ürünün güvenli olduğunu gösteren bilgi ve belgeleri ister. Yetkili kuruluş, teknik düzenlemeye uygunluğu gösteren işaretlerin uygun şekilde kullanılıp kullanılmadığını denetlemekle yükümlüdür. Ürün birden fazla teknik düzenleme kapsamına giriyorsa ürünün piyasa gözetimi ve denetimi farklı yetkili kuruluşların ortaklaşa kontrolünün gerçekleştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılır. Piyasa gözetimi ve denetiminde test ve kontrol sonucuna göre karar verme sorumluluğu yetkili kuruluşa aittir. Kamu kuruluşlarının başka amaçlarla yaptıkları denetimler sonucunda ortaya çıkan ürüne ilişkin mevzuata aykırı uygunsuzluklar yetkili kuruluş tarafından piyasa gözetimi ve denetimi amacıyla kullanılabilir.

Ürünün piyasaya arzının geçici olarak durdurulması kararı yetkili kuruluş tarafından üreticiye bildirilir, yetkili kuruluş ilgili teknik düzenlemeye uygunluğu belgelenmiş olsa dahi bir ürünün güvenli olmadığına dair kesin belirtilerin bulunması halinde ürünün piyasaya arzını geçici olarak durdurabilir.

Ürünün piyasaya arzının yasaklanması, toplatılması ve bertarafıyla ilgili yetkili kuruluş piyasa gözetimi ve denetimi çerçevesinde yaptığı kontroller sonucunda ürünün güvenli olmadığını tespit ederse ürünün piyasaya arzını yasaklar, piyasaya sunulmuş ürünlerin toplatılmasını sağlar, kendisi tarafından belirlenen süre içinde ürünün güvenli hale getirilmesi için üreticiyi uyarır, ürünün üretici tarafından güvenli hale getirilmemesi durumundaysa ürünün taşıdığı riske bağlı olarak kısmen yada tamamen ürünün piyasadan bertaraf edilmesini sağlar.

Piyasa gözetimi ve denetimi koordinasyon kurulu, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Dış Ticarete Standardizasyon Genel Müdürü veya görevlendireceği Genel Müdür Yardımcısının başkanlığında, yetkili kuruluşların birer daimi temsilcisiyle oluşturulur. Kurulun görevleri; piyasa gözetimi ve denetimi konusunda yetkili kuruluşlar arasında işbirliğinin sağlanmasına katkıda bulunmak, yetkili kuruluşların karşılaştıkları sorunların giderilmesi amacıyla çözüm önerileri üretmek, ürünlere ilişkin teknik mevzuatın yetkili kuruluşlarca hazırlanmasını ve uygulanmasını izlemek, teknik mevzuat uyumu ile piyasa gözetimi ve denetimi konularında tavsiye niteliğinde kararlar almaktır. Kurul 4 ayda bir toplanır. Kurul başkanı gerekli hallerde Kurulu olağanüstü toplantıya çağırabilir.

4.2.3 CE Uygunluk İşaretinin Ürüne İliştirilmesi ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik

Ürüne “CE” uygunluk işareti iliştirilmesini öngören teknik düzenlemeler kapsamındaki sanayi ürünlerine bu işaretin iliştirilmesi amacıyla takip edilecek uygunluk değerlendirme modülleri ile bu işaretin kullanılmasına dair usul ve esasları belirlemek amacıyla çıkarılmıştır.

Uygunluk değerlendirme işlemlerine dair genel esaslar şu şekildedir;

1. Tüketicilerin sağlık ve güvenliği açısından piyasaya sunulan ürünlerin tasarım veya üretim aşamasıyla ilgili ürünün taşıdığı riskleri kapsayan uygunluk değerlendirme işlemine tabi tutulması zorunludur.
2. Modüller onaylanmış kuruluşlar tarafından üretici için gereksiz yük oluşturmayacak şekilde uygulanır.
3. Onaylanmış kuruluşlara sunulacak teknik dosya üreticilerin ticari çıkarlarının korunması amacıyla sadece uygunluk değerlendirmesiyle ilgili bilgileri içerir.

CE uygunluk işaretinin ürüne iliştirilmesi ve kullanılmasına dair genel esaslar şu şekildedir;

1. CE uygunluk işareti bir ürünün teknik düzenleme veya düzenlemeler kapsamında üretici tarafından uyulması zorunlu olan tüm şartlara uygunluğu gösterir. Ayrıca bu işaret tüm hükümlere uygun olduğunun üretici tarafından

onayı ve ürünün gerekli uygunluk değerlendirme işlemlerine tabi tutulduğunun göstergesidir.

2. Bir ürünün CE uygunluk işaretinin iliştilirilmesini gerektiren birden fazla teknik düzenlemeye tabi olması durumunda bu işaret ürünün ilgili tüm teknik düzenlemelerin hükümlerine uygun olduğunu gösterir.
3. Üründe teknik düzenlemelerin tüm hükümlerine uygunluğu göstermek açısından CE uygunluk işareti dışında başka bir uygunluk işareti kullanılamaz. Bu işaret üretim kontrol safhasının sonunda iliştilirilir.

Uygunluk değerlendirme modülleri A, B, C, D, E, F,G ve H olmak üzere 8 adettir. İlgili teknik düzenlemede belirtilmesi halinde A, C ve H Modüllerine yönelik yönetmelikte gerektiren şartlarından yanında ilave şartlar aranabilir. C Modülü mutlaka B Modülü ile birlikte kullanılır. D, E ve F Modülleri de genel kural olarak B Modülü ile birlikte kullanılırlar ancak, çok basit tasarım ve imalat gerektiren belirli ürünler söz konusu olduğunda bu modüller tek başlarına da kullanılabilirler.

A Modülü:

Ürünün ilgili teknik düzenlemede belirtilen temel gereklere uygunluğunu iç üretim kontrolü ile sağlar. Üretici, her ürüne “CE” uygunluk işaretini iliştilirir ve yazılı bir uygunluk beyanı düzenler. Daha teknik dosya hazırlanır. Bu dosyaya ürünün genel bir tanımı, tasarım ve imalat çizimlerini, gerekli açıklamaları, teknik düzenlemede belirtilen standartların listesi, yapılan tasarım hesaplamalarının ve gerçekleştirilen muayenelerin sonuçları ve test raporlarını koyar. A modülüne ilave ve tamamlayıcı olarak Aa modülü geliştirilmiştir. Bu modülde üretilen her ürün için, ürünün özellikleri ile ilgili testler, üretici tarafından veya üretici adına yapılır, üretici tarafından seçilen onaylanmış kuruluş, ürün kontrollerini rastgele aralıklarla yapar veya yaptırır. Kontrol edilmiş ürünlerden bir veya daha fazlasının uygun olmadığı durumlarda, onaylanmış kuruluş uygun önlemleri alır.

B Modülü:

B Modülüne göre, ürünün ilgili teknik düzenlemede belirtilen şartlara uygunluğu, üretimi planlanan ürünü temsil eden numunenin bir onaylanmış kuruluş tarafından incelenmesi ve belgelendirilmesini içeren AT tip incelemesi ile sağlanır. Onaylanmış kuruluşun görevleri; teknik dosyayı incelemek, standartların uygulanmadığı durumlarda üreticinin benimsediği çözümlerin teknik düzenlemede belirtilen temel gerekli karşılayıp karşılamadığını kontrol etmek, gerekli muayene ve testleri yapmak, üreticinin ilgili standartları uygulamayı tercih etmesi halinde bu standartların gerçekten uygulanıp

uygulanmadığını muayene etmek, muayene ve testlerin yapılacağı yerleri başvuru sahibiyle birlikte belirlemek. Numunenin teknik düzenleme hükümlerine uygun olması durumunda başvuru sahibine verilmek üzere AT tip inceleme belgesi düzenlemek.

AT Tip İnceleme Belgesi'nin belli bir süre için geçerli olmasının öngörüldüğü durumlarda, bu husus, ilgili teknik düzenlemede belirtilir. AT Tip İnceleme Belgesinin verilmesinin reddedilmesi halinde, onaylanmış kuruluş ret nedenlerini ayrıntılı bir şekilde üreticiye yazılı olarak bildirir. Üreticinin, bu duruma itiraz hakkı vardır. Yetkili kuruluş itiraz başvurusundan en geç 15 gün içinde itirazı karara bağlar.

C Modülü:

Tipe uygunluk modülü olarak da adlandırılan C Modülüne göre, üretici, ürünün AT Tip İnceleme Belgesinde açıklanan tipe uygun olduğunu ve ilgili teknik düzenlemenin gereklerini yerine getirdiğini beyan ve garanti eder. Üretici, her ürüne "CE" uygunluk işaretini ilişitirir.

Bu modülle ilgili olarak aşağıdaki tamamlayıcı yollardan biri takip edilir:

- a) Üretilmiş her ürün için, ürünün özellikleri ile ilgili testler, üretici tarafından veya üretici adına onaylanmış kuruluş tarafından yapılır.
- b) Üretici tarafından seçilen bir onaylanmış kuruluş, ürün kontrollerini rastgele aralıklarla yapar veya yaptırır.

D Modülü:

D Modülü üreticinin üretim ve bitmiş ürün denetimi testi için onaylanmış bir kalite sistemini uygulamasıdır. D Modülünün B Modülüyle kullanımında bir üretim kalite güvencesi sistemine sahip olan üretici ürünün AT Tip İnceleme Belgesinde yazılı olan tipe uygunluğu ve teknik düzenlemenin gereklerini yerine getirdiğini beyan ve garanti eder. Kalite sistemi ürünlerin AT Tip İnceleme Belgesinde tanımlanan tipe uygunluğunu ve teknik düzenlemenin gereklerini yerine getirmesini sağlar. Kalite sistemi dökümantasyonu kalite programlarını plan, el kitapları ve kayıtların doğru anlaşılmasını sağlayacak şekilde ve kalite hedeflerini, organizasyon yapısını işletmenin ürün kalitesine dair yükümlülük ve yetkilerini kullanılacak üretim kalite kontrol ve kalite güvencesi tekniklerini üretim aşamasında ve üretimden sonra gerçekleştirilecek muayene ve testlerini, bunların gerçekleştirilme sıklıklarını, muayene raporlarını kaliteyle ilgili kayıtları istenilen ürün kalitesinin sağlanması ve sistemin etkin işleminin gözetimi için gerekli araçları içerir. Onaylanmış kuruluş kalite sistemini

değerlendirir, karar, muayene sonuçları ve gerekçeleri üreticiye bildirilir. Üretici onaylandığı şekliyle kalite sisteminden doğan yükümlülüklerini yerine getirir.

D Modülü kapsamında onaylanmış kuruluşun gözetim faaliyetleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Üretici denetim amacıyla onaylanmış kuruluşun üretim muayene test etme depolama yerlerine girmesine izin verir. Gerekli her türlü bilgiyi sağlar.
2. Onaylanmış kuruluş üreticinin kalite sistemini sürdürdüğünden ve uyguladığından emin olmak için düzenli olarak denetim yapar. Bu denetim sonucunda üreticiye bir denetim raporu düzenler.
3. Onaylanmış kuruluş üreticiyi habersiz olarak ziyaret edebilir. Onaylanmış kuruluşun gerekli görmesi halinde testler yaptırabilir ve sonunda üreticiye rapor düzenler.

E Modülü :

E Modülü bitmiş ürünün denetim ve testi için üreticinin onaylanmış bir kalite sistemini uygulamasını ister. Üretici ilgili ürünlere yönelik kalite sisteminin değerlendirilmesi için kendi seçtiği onaylanmış bir kuruluşa başvurur. Başvuru sırasında tasarlanan ürün kategorisiyle ilgili tüm bilgileri, kalite sistemiyle ilgili dökümanları, gerektiği durumlarda AT Tip İnceleme Belgesinin bir kopyasını ve onaylanmış tipe ilişkin teknik dosyayı bilgi olarak aktarır. Kalite sistemi altında her ürün muayene edilir, teknik düzenlemenin gereklerine uygunluğunu garanti etmek için teknik düzenlemede belirtilen testler veya bunlara eşdeğer görülen testler uygulanır. Kalite sistemi dökümantasyonu; kalite programları, plan, el kitapları ve kayıtların anlaşılmasını sağlar, kalite hedefleri ve organizasyon yapısı, işletmenin ürün kalitesine dair yükümlülükleri ve yetkileri, üretimden sonra yapılacak muayene ve testler, kalite sisteminin işlemesi için kullanılan gözetim araçları, muayene raporları yer alır.

F Modülü:

F Modülü onaylanmış kuruluşun üreticinin seçimine göre her ürünün muayene ve testini yaparak veya istatistiksel bazda ürünlerin muayene ve testini gerçekleştirerek ürünün teknik düzenlemede belirtilen gereklere uygunluğunu kontrolü içindir. Genel olarak F Modülü B Modülü ile birlikte kullanılmalıdır. F modülünün b Modülü ile kullanılmadığı durumlarda A Modülü ile birlikte kullanılması gerekir.

G Modülü:

G Modülü birim doğrulama modülüdür. Onaylanmış kuruluş, ürünü muayene eder ve ürünün, ilgili teknik düzenlemede yer alan gereklere uygun olduğunu tespit etmek için teknik düzenlemede belirtilen standartlarda belirtilen testleri veya eşdeğer testleri yapar.

H Modülü:

H Modülü tam kalite güvencesi sistemini öngörür. H Modülünde diğer modüllerden farklı olarak tasarım muayenesi yapılmaktadır. Tasarım muayenesine için ilaveten üretici onaylanmış bir kuruluşta tasarım muayene başvurusu yapmalı, başvuru belgesi ürünün tasarım, üretim ve çalışmasının anlaşılmasını sağlayacak şekilde hazırlanmalıdır. Onaylanmış kuruluş başvuruyu inceler ve tasarımın teknik düzenlemeye uygun olması durumunda muayene belgesi verir. Başvuru sahibi onaylanan tasarımda yapmayı planladığı herhangi bir değişikliği tasarım muayene belgesini veren kuruluşta bildirir.

4.2.4 Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları İle Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik

Bu Yönetmelik; bir teknik düzenleme kapsamında bulunan ve piyasaya arz edilmesi hedeflenen ürünlerin ilgili teknik düzenlemeye uygunluğunun test edilmesi, muayene edilmesi ve/veya belgelendirilmesi amacıyla faaliyette bulunacak uygunluk değerlendirme kuruluşları ve onaylanmış kuruluşların çalışma usul ve esaslarını, taşınması gereken asgari kriterleri ve faaliyetleriyle ilgili olarak uygulanacak müeyyideleri kapsar.

Uygunluk değerlendirme kuruluşları ile onaylanmış kuruluşlar ve bu kuruluşlarda görevli personel ilgili ürünün tasarımcısı, üreticisi, tedarikçisi, montajcısı veya bunlardan herhangi birinin yetkili temsilcisi olmamalıdır. Bu kuruluşlar ve bu kuruluşlarda görevli personel, uygunluk değerlendirmesini azami mesleki ahlak kuralları çerçevesinde ve teknik yeterlilikler yürütmelidir. Bu işlemlerin neticesinde çıkarı bulunan şahıslardan gelebilecek test sonuçları veya kararları etkileyebilecek, bilhassa mali olmak üzere tüm baskı ve etkilerden uzak kalmalıdır. Bu kuruluşlar, uygunluk değerlendirmesiyle ilgili idari ve teknik görevlerini yerine getirebilmelerini sağlayacak gerekli personel ve teçhizata sahip olmalarının yanında özel incelemeler gerektiğinde bu incelemelerin gerekli kıldığı teçhizata da erişebilmelilerdir. Muayenelerin tarafsızlığı garanti edilmelidir. Uygunluk değerlendirmesinden sorumlu personel; yeterli teknik ve mesleki eğitime, yapacağı testlerin gerektirdiği düzeyde yeterli bilgi ve tecrübeye ve belgeleri, kayıtları ve testlerin gerçekleştirildiğini teyit eden raporları

hazırlama konusunda beceriye sahip olmalıdır. Ayrıca bu kuruluşların personelleri uygunluk değerlendirmesi sırasında elde ettikleri her türlü bilgi konusunda mesleki gizlilik ilkesine uymalı ve bu bilgileri üçüncü taraflara vermemelidir.

Türk Akreditasyon Kurumu veya Avrupa Akreditasyon Birliğince ve AB'nin karşılıklı tanıma anlaşması yaptığı diğer bölgesel akreditasyon kuruluşlarına üye kuruluşlarca akredite edilen uygunluk değerlendirme kuruluşu ve onaylanmış kuruluş olarak kabul edilir.

Ülkemizde dünyada ki gelişmelere uygun olarak ölçme alanındaki faaliyetleri koordine etmek ve Türkiye'de yapılan ölçümleri güvence altına almak ve uluslararası sisteme entegrasyonunu sağlamak amacıyla TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi bünyesinde 1992 yılında Ulusal Metroloji Enstitüsü (UME) kurulmuştur. Ayrıca 27 Ekim 1999 tarihinde Dış Ticaret Müsteşarlığınca hazırlanan 4457 sayılı Türk Akreditasyon Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un kabulüyle kısaca TÜRKAK olarak anılan Türk Akreditasyon Kurumu kurulmuştur. Tam üyesi olduğu Avrupa Akreditasyon Birliği 04/04/2006 tarihinde imzaladığı karşılıklı tanıma anlaşması ile test laboratuvarları, kalibrasyon laboratuvarları, muayene kuruluşları ve kalite yönetim sistemleri belgelendirmesine ilişkin akredistanyonları uluslararası tanınırlık kazanmıştır. Ülkemizde standartlara uygunluk ve kalite uygunluk belgeleri Türk Standartları Enstitüsünce düzenlenmekte ve gerekli teknik düzenlemeler bu kurumca hazırlanmaktadır. Motorlu araçlar ve römorklar, tarım ve orman araçları ile motosiklet ve mopet üreticilerinin ürünlerinin yasal mevzuata uygunluğunun tescili için yapılan işlemler homologasyon olarak adlandırılır (Anonim 2008).

İmalatçı, teknik servis ve onay kuruluşunun ortak çalışmasının sonuçlandırıldığı bir süreçtir. Bu süreçte ülkemizde teknik servis hizmetini onay kuruluşu olan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı adına TSE vermektedir. Araç tip onayı süreci marka tescili/müracaatı, WMI kodu alımı, teknik dökümanların hazırlanması, numunelerin alınması, başvuru yapılması, ön inceleme, varsa eksikliklerin tamamlanması, muayene – deney programının yapılması, muayene – deney yapılması, sonuç, rapor, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na sunularak tip onayının alınması ve son olarak imalatçısı tarafından onaylanan tipe uygun olarak ürettikleri her araç ile birlikte uygunluk belgesi verilmesi şeklinde sıralanmaktadır. Araç tip onayı başvurusu sırasında TSE tarafından verilen başvuru formu, avans ödendiğine dair belge, sorumlu teknik eleman onaylı olarak başvuru her teknik düzenlemenin/yönetmeliğin onay için ayrı ayrı dosyalanmış ilgili teknik düzenlemenin veya yönetmeliğin başvuru bölümünde tarif edilen dökümanlar (tanıtım bildirimi, t. resim, fotoğraf vb.) ile ilk başvuruda, marka tescil belgesi ve kapsamı, sahibinin firmayı temsile yetkili olduğunu belirtir noter tasdikli imza sirküleri, teknik servis hizmeti için sözleşme TSE'nin Ürün Belgelendirme Merkezi Araç Tip Onay Müdürlüğüne teslim edilmeli.

4.2.5 Teknik Mevzuatın ve Standartların Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Bildirimine Dair Yönetmelik

29/6/2001 tarihinde kabul edilen, 11/7/2001 tarihli ve 24459 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4703 sayılı Ürönlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca hazırlanan bu Yönetmeliğin amacı, teknik mevzuat ve standartlara ilişkin olarak Türkiye ile Avrupa Birliği arasında bilgi alış verişini sağlamaktır. Bu Yönetmelik, teknik mevzuatın ve standartların Avrupa Birliğine bildirimine ilişkin usul ve esaslar ile teknik mevzuat hakkında Avrupa Birliğinden Türkiye’ye intikal eden bildirimlerin yetkili kuruluşlara iletilmesine dair usul ve esasları kapsar.

Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Müsteşarlık: Dış Ticaret Müsteşarlığı,
- b) Üye devletler: Avrupa Birliğine üye devletleri,
- c) Komisyon: Avrupa Birliği Komisyonunu,
- d) Yetkili kuruluş: Ürönlere ilişkin mevzuat hazırlamaya ve yürütmeye yasal olarak yetkili bulunan ve/veya bu Yönetmelik hükümlerini kendi görev alanları itibariyle uygulayacak olan kamu kurum veya kuruluşunu,
- e) Ürün: Piyasaya arz edilmesi hedeflenen tüm ürünleri,
- f) Teknik özellikler: Bir belge içinde yer alan ve ürünün taşıdığı isim, terminoloji, semboller, test etme ve test metotları, ambalajlama, işaretleme veya etiketleme ve uygunluk değerlendirme prosedürleri de dahil olmak üzere, kalite düzeyleri, performans, güvenlik veya boyutlar gibi özelliklerini ve tıbbi ürünler ile tarım ürünleri söz konusu olduğunda ürünün özellikleri üzerinde etkisi olup olmadığı dikkate alınmaksızın üretim yöntemi ve işlemlerini; diğer ürünler için ürünün özellikleri üzerinde etkisi olması halinde üretim yöntemi ve işlemlerini,
- g) Bir ürünün piyasaya arzından sonraki ömrünü etkileyen koşullar: Özellikle tüketicilerin veya çevrenin korunması amacıyla bir ürüne uygulanan ve ürünün bileşimi veya yapısı ya da piyasaya arzını önemli ölçüde etkilediği durumlarda, ürünün piyasaya arzından sonraki kullanım, yeniden değerlendirme, yeniden kullanım veya bertarafı gibi ömrünü etkileyen koşulları,
- h) Standart: Üzerinde mutabakat sağlanmış olan, kabul edilmiş bir kuruluş tarafından onaylanan, mevcut şartlar altında en uygun seviyede bir düzen kurulmasını amaçlayan, ortak ve tekrar eden kullanımlar için ürünün özellikleri, işleme ve üretim yöntemleri, bunlarla ilgili terminoloji, sembol, ambalajlama, işaretleme, etiketleme ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri hususlarından biri veya birkaçını belirten ve uyulması ihtiyari olan düzenlemeyi,

i) Uluslararası standart: Bir uluslararası standardizasyon kuruluşu tarafından kabul edilen ve herkes tarafından temin edilebilen standardı,

j) Avrupa standardı: Bir Avrupa standardizasyon kuruluşu tarafından kabul edilen ve herkes tarafından temin edilebilen standardı,

k) Ulusal standart: Ulusal standardizasyon kuruluşları tarafından kabul edilen ve herkes tarafından temin edilebilen standardı,

l) Standart hazırlık programı: Bir ulusal standardizasyon kuruluşunun standardizasyon çalışmalarını yürüttüğü konuların listesini içeren çalışma programını,

m) TSE: Türk Standartları Enstitüsünü,

n) Teknik düzenleme: Bir ürünün, ilgili idari hükümler de dahil olmak üzere, teknik özelliklerinden biri veya birkaçını belirten ve uyulması zorunlu olan her türlü düzenlemeyi, ifade eder.

Çerçeve Kanun, esas itibarıyla piyasaya arz edilmesi hedeflenen ve piyasada yer alan ürünlerin güvenli olmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu itibarla Kanun, anılan nihaî amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olan sistemin genel hatlarını ve sistemde yer alan bütün aktörlerin hak ve yükümlülüklerini düzenlemektedir.

Çerçeve Kanunda, ürün güvenliğinin sağlanması için uyulması gereken teknik kriterleri düzenleyen “teknik düzenleme”, teknik düzenlemenin bulunmadığı hallerde ürün güvenliğinin sağlanması için uyulması gereken ancak ihtiyari olan “standart”, teknik düzenlemeleri hazırlamakla mükellef “yetkili kuruluş”, ürünün teknik düzenlemeye uygun olarak üretilip üretilmediğinin ürün piyasaya arz edilmeden önce tespit edilmesi işlemi olan “uygunluk değerlendirmesi”, uygunluk değerlendirmesi faaliyetlerini yürütecek test, belgelendirme ve muayene kuruluşları olan “uygunluk değerlendirme kuruluşu”, uygunluk değerlendirme kuruluşunun özel bir formu olan “onaylanmış kuruluş”, piyasaya sadece güvenli ürün arz etmek üzere, uygunluk değerlendirme faaliyetlerini takip etmek de dahil olmak üzere ilgili teknik düzenlemelerde belirtilen kurallara uymakla yükümlü ve ürün güvenliğinden nihaî olarak sorumlu olan “üretici” vb. gibi tanımlara yer verilmektedir.

AB standardizasyon sistemine paralel bir sistemin ülkemizde tatbiki ile daha geniş bir pazara hitap edilebileceğinden büyük ölçekli üretim yapmak imkanı doğacaktır. Bu dönüşüm, üretim ve istihdamda önemli bir paya sahip KOBİ’lerin de üretim kapasitelerinin artmasını sağlayacaktır.

Teknik mevzuat uyumunun tamamlanması ve Türk Akreditasyon Kurumu’nun (TÜRKAK) faaliyete geçmesi ile birlikte oluşturulacak yeni sistem sayesinde, ülkemizin dünya piyasalarına entegrasyonunun sağlanması yönünde önemli bir mesafe alınmış olacaktır.

İç piyasada yerli ürünlerin ithal ürünler karşısındaki rekabet gücü, dış piyasalarda da Türk ürünlerinin pazar payı giderek artacaktır. Türk ürünü imajı arzu ettiğimiz yerini bulacaktır. 2/97 sayılı OKK'nın 7 nci maddesi, "AB üyesi ülkelere, bunların kamu veya özel kuruluşlarına veya kişilere birbirleri ile ilgili olarak tanınan haklar, Türkiye, Türkiye'deki yetkili merciler, kamu veya özel kuruluşlar veya kişiler için de geçerli olacaktır." hükmünü içermektedir.

Bu hüküm, uyumu yapılan her teknik düzenleme için geçerli olacaktır. Dolayısıyla, bir teknik düzenleme uyumlaştırıldığı takdirde, söz konusu teknik düzenleme kapsamında test/muayene ve belgelendirme yapmak üzere görevlendirilen kuruluşlarımız ve bu kuruluşlar tarafından verilecek belge ve işaretler AB tarafından tanınacaktır. Ancak, söz konusu uygunluk değerlendirme kuruluşlarının AB'de bu tür kuruluşlar için öngörülen kriterleri karşılayan kuruluşlar olması ve tanınmaları için gerekli prosedürleri tamamlamaları gerekmektedir.

Uyumlaştırılan teknik mevzuatta belirtilen temel gereklere ilişkin hükümlerin yerine getirilmesi üreticinin mevcut üretim bandında bir teknolojik değişikliği gerektiriyorsa, bu elbette ki ek bir maliyeti de beraberinde getirecektir.

Bununla birlikte, ülkemizde uygulanan standartların büyük bir kısmının AB veya ISO standartlarının aynısı olduğu dikkate alındığında, üretim bandındaki değişikliğin gerektirdiği maliyetten ziyade belgelendirme maliyetinin önemli olacağı ortaya çıkmaktadır.

Bu maliyetlerin KOBİ'ler açısından bir yük getireceği tahmin edilmekle birlikte, CE uygunluk işareti iliştirilmesi gerekli olan ürünü üreten küçük ve orta ölçekli işletmelerimize 97/5 sayılı Çevre Maliyetlerinin Desteklenmesi Hakkındaki Tebliğ ve söz konusu Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair 98/13 sayılı Tebliğ çerçevesinde CE işaretinin alınması halinde belgelendirme masraflarının en fazla %50'sine kadar olan oranda destek sağlandığından, bu işletmeler açısından bu yükün bir ölçüde hafifleyeceği düşünülmektedir.

Küçük ve orta ölçekli firmalarımızın bu destekten yararlanabilmeleri için, Tebliğde belirtilen hükümler çerçevesinde Dış Ticaret Müsteşarlığına (İhracat Genel Müdürlüğü) başvurmaları gerekmektedir.

Ayrıca, yürütülmesinde Türkiye'deki taraflardan birisi Dış Ticaret Müsteşarlığı (Dış Ticarete Standardizasyon Genel Müdürlüğü) olan ve AB tarafından MEDA Programı çerçevesinde Türkiye'de kalite altyapısının desteklenmesi amacıyla tahsis edilen 13 milyon Euro'luk teknik yardım (seminer, konferans, staj, envanter çalışması vs.) imkanından da küçük ve orta ölçekli işletmelerimizin hazırlayacakları projeler çerçevesinde yararlanmaları mümkün bulunmaktadır.

Diğer taraftan, AB fonlarından, KOBİ'lere nakdi yardım olarak aktarılmak üzere yararlanılmasının ve KOSGEB ve Sanayi Odalarının, KOBİ'lerin teknik mevzuat alanındaki gelişmeleri izleyebilmelerini teminen gerekli tedbirleri almalarının karşılaşılabilecek sorunların giderilmesinde katkısı bulunacaktır.

Bunun yanı sıra üreticilerin de, konuya gereken ilgiyi göstererek, kendi konularına giren direktifleri ilgili kamu kuruluşlarından temin etmeleri ve bu doğrultuda gerekli yatırımları gerçekleştirme sürecine girmeleri önem taşımaktadır.

Uygunluk değerlendirme faaliyetleri sonucunda verilen uygunluk belgesi ve uygunluk işaretlerinin üreticiye maliyeti, ürünün taşıdığı risk derecesine göre takip edilecek olan uygunluk değerlendirme yöntemine, ürünün birden fazla direktif kapsamına girip girmediğine ve uygunluk değerlendirme kuruluşu veya onaylanmış kuruluşun söz konusu ürünle ilgili olarak gerçekleştireceği test, deney ve belgelendirme faaliyetlerinin kapsamına göre farklılık arz etmektedir. Ayrıca, AB üyesi ülkelerde, bir ürün için yapılan aynı uygunluk değerlendirme işlemleri için farklı fiyatlar uygulanabilmektedir. Çerçeve Kanun ve ilgili uygulama yönetmeliği çerçevesinde Türkiye'de faaliyete geçecek olan uygunluk değerlendirme kuruluşları ve onaylanmış kuruluşların sayısının giderek artacağı tahmin edilmektedir. AB üyesi ülkelerde hizmet ücretlerinin genelde yüksek olduğu dikkate alınır, Türkiye'de test, muayene ve belgelendirme konusunda hizmet verecek söz konusu kuruluşların talep edecekleri ücretlerin AB üyesi ülkelere kıyasla daha düşük olacağı tahmin edilmektedir.

CE işareti, AB'nin, teknik mevzuat uyumu çerçevesinde 1985 yılında benimsediği Yeni Yaklaşım Politikası kapsamında hazırlanan Yeni Yaklaşım Direktifleri ile 1989 yılında benimsenen Global Yaklaşım temel alınarak hazırlanan Direktiflerin bazılarının kapsamına giren ürünlerin bu direktiflere uygun olduğunu ve gerekli bütün uygunluk değerlendirme faaliyetlerinden geçtiğini gösteren bir Birlik işaretidir.

CE işareti, ürünlerin, amacına uygun kullanılması halinde insan can ve mal güvenliği, bitki ve hayvan varlığı ile çevreye zarar vermeyeceğini, diğer bir ifadeyle ürünün güvenli bir ürün olduğunu gösteren ve aşağıdaki şekilde sembolize edilen bir işarettir:

“CE” işareti, ürüne bu işaretin iliştilmesini zorunlu kılan ilgili teknik düzenlemeye uygunluğu ve güvenliği gösteren bir işaret olmasının yanı sıra, ticari açıdan da, ürünlerin bir AB üyesi ülkeden diğerine dolaşımı sırasında bir çeşit pasaport işlevi görmektedir. AB’de “CE” işareti kapsamına alınan ürünlerin bu işaret olmaksızın pazara sunulması mümkün değildir. Bu kural, hem iç piyasada üretilmiş olan ürünler için hem de üçüncü ülkelerden ithal edilen ürünler için geçerlidir.

Türkiye’deki ihracatçıların da AB’ye yapacakları ihracatta “CE” işareti konusuna dikkat etmeleri gerekmektedir. Nitekim AB üyesi ülkelere ihracat yapan firmalarımız, halihazırda AB’de yerleşik onaylanmış kuruluşlara uygunluk değerlendirmesi yaptırıp ürünlerine "CE" işareti iliştildikten sonra ihracatlarını gerçekleştirebilmektedirler.

Diğer taraftan, bu işaretin kullanılabilmesi için, ürün piyasaya arz edilmeden önce uygunluk değerlendirme işlemine tabi tutulmakta ve bu suretle güvensiz bir ürünün piyasaya girmesi engellenmektedir. Bu da tüketicilerin korunmasını sağlanmaktadır.

CE Uygunluk İşareti halihazır durum itibariyle toplam sayısı 28 olan, Yeni ve Global Yaklaşım temel alınarak hazırlanan ve uyum çalışmalarına ilişkin bilgilerin aşağıdaki tabloda yer aldığı Direktiflerin 23 adedinde öngörülen ürünlere iliştilmelidir.

Ürüne CE işareti iliştilmesini öngörmeyen Direktifler aşağıda sayılmaktadır:

- a) Ambalajlama ve Atıkları
- b) Yüksek Hızlı Ray Sistemleri
- c) Normal Hızlı Ray Sistemleri
- d) Denizcilik Ekipmanları
- e) Taşınabilir Basınçlı Ekipmanlar

CE Uygunluk İşareti ürünlerin asgari gereklere uygunluğunu gösteren zorunlu bir işarettir ve kesinlikle bir kalite işareti değildir. ISO 9000 Kalite Güvence Sistem Belgesi ise üreticilerin ihtiyari olarak uyguladıkları ve üretimde belli bir kalite düzeyinin sürekliliğinin garanti edildiği belgedir. Ancak, ihtiyari özelliği olmasına rağmen, ISO 9000 Belgesi, bazı modüllerde, CE Uygunluk İşaretinin ürüne iliştilmesi için gerekli koşullardan biri haline

gelebilmektedir. Örneğin, CE Uygunluk İşareti'nin AT Tip Onayına istinaden ürüne iliştirilmesi durumunda, AT Tip Onay İncelemesi B Modülü vasıtasıyla yapılmakta, verilen Tip Onayına uygun üretimin sürekliliği ise Direktife göre D Modülü (Üretim Kalite Güvence Sistemi) veya E Modülü (Ürün Kalite Güvence Sistemi) ile sağlanmaktadır. Ayrıca, bazı Direktifler, belirtilen gereklerin H Modülü (Tam Kalite Güvence Sistemi) aracılığıyla karşılanmasına cevaz vermektedir. Bu durumda, önceden ve/veya ilgili Direktif kapsamında yetkilendirilen Onaylanmış Kuruluş dışındaki bir belgelendirme kuruluşundan alınmış Kalite Güvence Sistem Belgeleri'nin CE Uygunluk İşareti iliştirilirken ne ölçüde dikkate alınması gerektiği sorunu ortaya çıkmaktadır.

Bu sorun “Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları ve Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik”in 6 ncı Maddesinin 12 nci fıkrasında “Bir onaylanmış kuruluş, belli bir ürün grubu için, bir kalite sisteminin varlığına dayanarak belge verirken, kendisi veya başka bir onaylanmış kuruluş ya da Türk Akreditasyon Kurumu veya Avrupa Akreditasyon Birliği ve bu Birliğin karşılıklı tanıma anlaşması yaptığı diğer bölgesel akreditasyon kuruluşlarına üye kuruluşlarca akredite olmuş bir belgelendirme kuruluşu tarafından, aynı üreticinin aynı ürün grubu için daha önce verilmiş kalite sistemi onayını dikkate alır. Bu durum, bir onaylanmış kuruluşun kalite sistem onayı verilmiş olan ürün grubundan farklı bir ürün grubu için belge verirken de geçerlidir, ancak onaylanmış kuruluş ikinci kez tüm sistemin değerlendirmesini yapmamak kaydıyla yeni ürün grubuyla ilgili ek denetimler yapabilir.” ifadesiyle açıklığa kavuşturulmuş bulunmaktadır.

AB mevzuatı, “CE” işareti taşıması gereken ürünlerden yüksek risk taşıyan ürünlerin piyasaya arz edilmeden önce, bağımsız üçüncü bir taraf olan, ismi ve AB Komisyonu tarafından verilen kimlik numarası AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanmış kuruluşlar tarafından uygunluk değerlendirmesine tabi tutulmasını şart koşmaktadır.

Bu ürünlerin test, muayene ve/veya belgelendirmesini yapmak üzere üye ülkeler tarafından altyapısı yeterli test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşları arasından seçilerek AB Komisyonundan kimlik kayıt numarası alan ve Resmî Gazete'de yayımlanan kuruluşlar onaylanmış kuruluş (notified body) statüsünü almaktadır. Üye ülkelerce belirlenen onaylanmış kuruluşların listesi Avrupa Birliği Komisyonu'na gönderilmekte ve diğer üye ülkelere duyurulması amacıyla bu listeler AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanmaktadır. Bu kuruluşların yeterli bilgiye ve deneyime sahip personel ile teknik altyapı açısından ilgili teknik düzenleme kapsamında uygunluk değerlendirme faaliyetlerini yürütecek kapasiteye sahip olmaları gerekmektedir.

Türkiye’de faaliyet gösterecek onaylanmış kuruluşlar, bir veya birden fazla teknik düzenleme çerçevesinde uygunluk değerlendirme faaliyetinde bulunmak üzere, özel veya kamuya ait test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşları arasından yetkili bakanlık veya kuruluş tarafından seçilerek belirlenecek ve bunlar AB Komisyonu’na bildirilecektir. Yetkili bakanlık veya kuruluş, Komisyon tarafından kimlik kayıt numarasının verilmesinden itibaren üç ay içerisinde söz konusu kuruluşun adını, adresini, kimlik numarasını ve faaliyet alanını Resmi Gazete’de yayımlamak suretiyle görevlendirmeyi yapacaktır.

Bir ürünün ilgili teknik düzenlemesinde belirtilen kriterleri karşılayıp karşılamadığının, diğer bir ifade ile teknik düzenlemeye uygun olarak üretilip üretilmediğinin test ve muayene edilmesi ve bu işlemlerin sonucunun belgelenmesi faaliyeti uygunluk değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır.

Ürüne “CE uygunluk işareti” iliştilmesini öngören AB’nin Yeni veya Global Yaklaşım politikası kapsamındaki teknik düzenlemeler (direktifleri) dışındaki teknik düzenlemeler kapsamında yer alan ürünlerin uygunluk değerlendirmesini yapan kuruluşlar “uygunluk değerlendirme kuruluşu”, ürüne “CE uygunluk işareti” iliştilmesini öngören teknik düzenlemeler kapsamındaki ürünlerin uygunluk değerlendirmesini yapan kuruluşlar ise “onaylanmış kuruluş” olarak adlandırılır.

Onaylanmış kuruluşlar, Türkiye-AB Gümrük Birliği kapsamında ülkemizce uyumlaştırılacak olan ve ürüne “CE uygunluk işareti”nin iliştilmesini zorunlu kılan teknik düzenlemeler kapsamındaki ürünlerin ilgili teknik düzenlemesine uygun olup olmadığını test eden, muayene eden ve müteakiben belgelendiren test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşlarıdır. Bu kuruluşların onaylanmış kuruluş statüsüne sahip olabilmeleri için, öncelikle teknik yeterliliklerinin ilgili Bakanlık veya kamu kuruluşunca tespit edilerek, isimlerinin AB Komisyonu’na bildirilmesi, Komisyon tarafından bu kuruluşlar için bir kimlik numarası verilmesi ve bu kimlik numaraları ile isimlerinin ve hangi teknik düzenleme veya düzenlemeler kapsamında faaliyet göstereceklerinin Resmi Gazete’de yayımlanarak görevlendirmenin resmen yapılmış olması gerekmektedir.

Ülkemiz tarafından AB Komisyonu’na bildirilecek onaylanmış kuruluşların adı, adresi, görevlendirilecekleri modüller ve uygunluk değerlendirmesi yapacakları ürün veya ürün gruplarının AB Komisyonu tarafından verilecek kimlik kayıt numarası ile birlikte AB Resmi Gazetesi’nde de yayımlanması gerekmektedir. Bunun amacı, diğer üye ülkelerin, ithal ürünlerin piyasa gözetimi ve denetimi sırasında, ürünün uygunluk değerlendirmesinin ihracatçı ülkenin yetkilendirdiği kuruluş tarafından yapıp yapılmadığını tespit etmektir.

Onaylanmış kuruluşlar ülkemizde ilk defa bu Kanun ve uygulama yönetmelikleri çerçevesinde oluşturulmuş olacaklardır. Bunların oluşturulmamaları halinde, mevzuatını uyumlaştırdığımız ilgili ürün gruplarının test, muayene ve belgelendirme işlemlerinin AB üyesi ülkelerdeki onaylanmış kuruluşlarda yapılması gerekecektir.

Onaylanmış kuruluşlar ile uygunluk değerlendirme kuruluşları arasındaki yukarıda sözü edilen fark, Kanunda onaylanmış kuruluşlara ilişkin esasların düzenlendiği 7. maddenin 2. fıkrasında belirtilmiştir. Kanunun uygunluk değerlendirme kuruluşları ile onaylanmış kuruluşlara ilişkin 6 ve 7 nci maddelerinde yer alan ifadeler iki kuruluş arasındaki farkı ortaya koyması bakımından yeterlidir.

Kanunda “CE uygunluk işareti”nin zikredilmemesinin sebebi AB’nin son olarak yayımladığı üç adet Yeni Yaklaşım politikası kapsamındaki direktiflerde ürüne “CE uygunluk işareti” iliştilmesi öngörülmemiş olmasıdır. Diğer bir ifadeyle, AB’nin standardizasyon sisteminin çok dinamik bir yapıya sahip olması nedeniyle Kanun’da sık sık değişikliğe neden olabilecek tanım ve terimlerden kaçınılmış ve söz konusu terimlere ilgili uygulama yönetmeliklerinde yer verilmesi yolu benimsenmiştir.

Diğer taraftan, uygunluk değerlendirme kuruluşları ile onaylanmış kuruluşların görevlendirileceği ürünler farklı olacaktır. Bu nedenle, üreticinin hangi ürün için hangi kuruluşa başvuracağı ilgili teknik düzenlemelerde belirtilecektir.

Piyasa gözetimi ve denetimi esas olarak, ürüne ilişkin teknik mevzuatı hazırlamaya ve yürütmeye yasal olarak yetkili bulunan kamu kuruluşlarının, ürünün piyasaya arzı veya dağıtımı aşamasında veya ürün piyasada iken ilgili mevzuata uygun olarak üretilip üretilmediğini, güvenli olup olmadığını denetlemesi veya denetletirmesi faaliyetini içermektedir.

Piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetleri neticesinde nihai karar verme yetkisi piyasa gözetimi ve denetimini gerçekleştiren kamu kuruluşuna ait olmakla birlikte, piyasa gözetimi ile piyasa denetimi arasında, bu faaliyetlerde rol alan taraflar açısından birtakım farklılıklar bulunmaktadır.

Piyasa gözetimi, esas itibarıyla, kamu kuruluşlarının yanı sıra piyasada yer alan tüm aktörlerin etkin olarak dahil olduğu bir süreçtir. Bu aşamada, tüketiciler, kullanıcılar, rakip üreticiler, dağıtıcılar, uygunluk değerlendirme kuruluşları ve onaylanmış kuruluşlar ile sivil toplum örgütlerinin üzerine düşen görev, piyasada yer alan ürünlerin teknik düzenlemeye uygunsuzluğu ve güvensizliği hakkındaki şikayetlerini, ihbarlarını ve değerlendirmelerini ilgili kamu kuruluşlarına ulaştırmalarıdır. Bu bilgiler, piyasa gözetimi ve denetimini gerçekleştiren kamu kuruluşu tarafından dikkate alınacaktır. Piyasa gözetimi sürecinde,

piyasadaki diğer aktörlerin üzerine düşen bu sorumluluk “Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik” in 9 uncu maddesinin son fıkrasında aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

“Kamu kuruluşlarının başka amaçlarla yaptıkları denetimler sonucunda ortaya çıkan ürüne ilişkin mevzuata uygunsuzluklar; bir kazanın nedenleri araştırılırken ortaya çıkan bilgiler; tüketici, kullanıcı, rakip üreticiler, dağıtıcılar, uygunluk değerlendirme kuruluşları ve onaylanmış kuruluşlar, diğer kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri tarafından ürünün teknik düzenlemeye uygunsuzluğu ve güvensizliği konusunda yapılan ihbarlar, şikayetler ve bu çerçevede elde edilen bilgiler de yetkili kuruluş tarafından piyasa gözetimi ve denetimi amacıyla kullanılabilir.”

Piyasa denetimi ise, ilgili kamu kuruluşu tarafından başka test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşlarının imkanlarından yararlanılsa bile, sadece kamu kuruluşunun etkin bir şekilde faaliyet gösterdiği bir süreçtir. Bu aşamada, ürünün teknik düzenlemeye uygun ve güvenli olup olmadığının tespiti amacıyla gerekli testler ve muayeneler yapılmakta, ürünün güvenli olup olmadığına dair nihai kararlar alınmakta ve ilgili taraflar hakkında gerekli müeyyideler uygulanmaktadır.

Piyasa gözetimi ve denetimi esas itibarıyla devletin yükümlülüğüdür. Bu itibarla, piyasaya arz edilen ürünlerin güvenli olup olmadığının tespiti amacıyla gerçekleştirilen piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetleri esnasında karşılaşılan masrafların ilgili kamu kuruluşlarınca karşılanması gerekmektedir.

Ancak piyasa gözetimi ve denetiminde ilgili kamu kuruluşu başka bir test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşunun imkânlarından yararlanır ve ürünün güvenli olmadığı tespit edilirse, test ve muayeneye ilişkin giderler üretici tarafından ödenecektir. Bu husus 4703 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında da belirtilmektedir.

Öte yandan, piyasa gözetimi ve denetimi çerçevesinde yapılan kontroller sonucunda ürünün güvenli olmadığının tespit edilmesi halinde, yetkili kuruluş tarafından alınan önlemlere dair masraflar da üretici tarafından karşılanmaktadır. Bu önlemler;

- a. Ürünün piyasaya arzının yasaklanması,
- b. Piyasaya arz edilmiş ürünlerin toplanması,
- c. Ürünün üretici tarafından güvenli hale getirilmemesi veya ürünün güvenli hale getirilmesinin imkansız olduğu durumlarda, taşıdıkları risklere göre kısmen veya tamamen bertaraf edilmesi ve

- d. Bu önlemler hakkındaki gerekli bilgilerin ülke genelinde dağıtımı yapılan iki gazete ile ülke genelinde yayın yapan iki televizyon kanalında veya risk altındaki kişilerin yerel yayın yapan gazete ve televizyon kanalları vasıtasıyla bilgilendirilmesinin mümkün olduğu durumlarda, yerel basın ve yayın organlarında ilanı suretiyle risk altındaki kişilere duyurulmasıdır.

CE uygunluk işareti gerektiren ürünlerin piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu kuruluşlar, AB'nin ürünlere CE işareti ilişitirilmesini öngören Yeni veya Global Yaklaşım Direktiflerinin uyumu ile görevlendirilen kamu kuruluşlarıdır.

Bu ürünlerin listesi, ilgili AB mevzuatı ve bu mevzuatı ülkemizde uyumlaştıracak kamu kuruluşlarını gösteren tablo, uyumdan sorumlu kuruluşlar aynı zamanda ürünlerin piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu olacak kuruluşlardır

a) Teknik mevzuat:

Bir teknik mevzuatın, bu Yönetmelik gereğince bildirim tabi olması için, Yönetmeliğin 5 inci maddesi kapsamında olması, ancak 6 ncı maddede belirtilen amaçlardan herhangi birine yönelik olarak hazırlanmamış olması gerekir. Bu çerçevede, bir teknik mevzuatın bu Yönetmelik kapsamında bildirilmesinin gerekip gerekmeyeceği tespit edilirken aşağıdaki yöntem izlenir:

i) Hazırlanan teknik mevzuatın uygulama alanının ülke genelini veya ülkenin belirli bir bölümünü mü kapsayıp kapsamadığı tespit edilir.

Söz konusu teknik mevzuat, bu şartı yerine getirmiyorsa bildirimde bulunulmaz; yerine getiriyorsa belirtilen şartı yerine getirip getirmediğine bakılır.

ii) Hazırlanan teknik mevzuat aşağıdakilerden herhangi birine karşılık geliyor mu?

a) Teknik düzenleme, makina emniyetine ilişkin yönetmelik, oyuncaklara ilişkin yönetmelik, bisikletlere ilişkin yönetmelik, tebliğ vb. ,

b) Bir ürünün piyasaya arzından sonraki ömrünü etkileyen koşulları düzenleyen mevzuat,

c) Bir ürünün üretimi, ithalatı, piyasaya arzı veya kullanımını yasaklayan mevzuat,

d) Bir kamu kuruluşunun taraf olduğu ve kamu yararı için, bir ürünün teknik özelliklere veya piyasaya arzından sonraki ömrünü etkileyen koşullara uygunluğunu sağlayan, kamu ihalesi şartnameleri haricindeki ihtiyari anlaşmalar, Örneğin, bazı üye ülkelerde, çevre

ile ilgili nedenlerden dolayı, çeşitli ürünlerin paketlenmesinde belirli paket türlerinin kullanımının artırılması veya otomobillerde zehirli emisyonun azaltılması amacıyla, taraflardan birinin devlet olduğu ihtiyari anlaşmalar yapıldığı bilinmektedir. Bu çerçevede, devlet, zorunlu bir düzenleme yapmak yerine, sanayinin gönüllü katılımını sağlamayı ve uygulamayı daha etkin kılmayı amaçlamaktadır,

e) Ürünlerin, ulusal sosyal güvenlik sistemiyle ilgili teknik özellikler ve ürünün piyasaya arzından sonraki ömrünü etkileyen koşullar dışındaki teknik özellikler veya piyasaya arzından sonraki ömrünü etkileyen koşullara uygunluğunu mali ve finansal önlemlerle teşvik etmek suretiyle bu ürünlerin tüketimini etkileyen mevzuat, Örneğin, ulusal sosyal güvenlik sistemiyle ilgili olmayan herhangi bir teknik özelliğe otomobillerde belirli emisyon limitlerini belirleyen teknik özellik gibi uygun ürünler için vergi indirimi, vergi muafiyeti vb. öngören mevzuat. Rüzgar gücü gibi alternatif enerji kullanımını veya belirli tipte ısıtma cihazlarının alımını sübvans eden mevzuat; veya inşaat sektöründe belirli ürünlerin kullanılması halinde yardım verilmemesini öngören, dolayısıyla söz konusu ürünlerin dışındakilerin kullanımını dolaylı olarak teşvik eden mevzuat; geri dönüşüm sisteminin kurulması halinde çevre vergisinden muafiyet sağlayan mevzuat gibi düzenlemeler de bu konuya verilebilecek örneklerdir. Söz konusu teknik mevzuat, genel olarak, tüketici tercih ve davranışlarını etkilemek suretiyle, tüketicinin, çevrenin, vb. korunmasını amaçlamaktadır,

f) Uygulandığında söz konusu mevzuatın gereklerine uygunluk varsayımı bulunan teknik özelliklere veya ürünün piyasaya arzından sonraki ömrünü etkileyen koşullara atıfta bulunan teknik özelliklere veya ürünün piyasaya arzından sonraki ömrünü etkileyen koşullara veya profesyonel kodlara veya uygulama kodlarına atıf yapan mevzuat Örneğin, sigorta ile ilgili bir mevzuat, zorunlu olmayan herhangi bir iyi uygulama koduna veya standarda uygun ürünleri, bu konudaki zorunlu düzenlemelere uygun kabul ettiğini belirtirse, söz konusu sigorta mevzuatının bildirilmesi gerekecektir; çünkü bir bakıma zorunlu olmayan bir düzenlemeyi fiilen zorunlu hale getirmiş olacaktır.

Söz konusu teknik mevzuat, yukarıda belirtilenlerden herhangi birine karşılık gelmiyorsa bildirimde bulunulmaz; karşılık geliyorsa, aşağıda belirtilen şartı yerine getirip getirmediğine bakılır.

a)AB mevzuatına uyum sağlamak,

b)AB mevzuatında öngörülen korunma önlemlerini kullanmak (örneğin, kamu ahlakı, kamu düzeni, insanların, hayvanların veya bitkilerin korunması, sanatsal veya

arkeolojik değere sahip ulusal hazinelerin veya sınai veya ticari mülkiyetin korunması gibi ekonomik olmayan sebeplerle geçici olarak önlem almak),

c) 13/11/2001 tarihinde kabul edilen, 17/1/2002 tarih ve 24643 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Ürünlerin Piyasa Gözetim ve Denetimine Dair Yönetmelik” çerçevesinde ciddi risk nedeniyle ürünün piyasaya arzı veya kullanımını yasaklamak, sınırlamak veya belirli şartlara tabi tutmak, bir ürünün piyasaya gözetimi kapsamında gerçekleştirilen tespitler doğrultusunda mevzuat yayımlamak suretiyle önlem alınması halinde, bu mevzuatın bildirim hazırlık çalışmaları yürütülmekte olan diğer bildirim yönetmeliği kapsamında yapılacaktır.

d)Komisyonun talebi üzerine ve ticarete teknik engellerin kaldırılması amacıyla mevzuatta Komisyonun öngördüğü değişikliği yapmak,

e)Ürünleri etkilemediği sürece, ürünlerin kullanımı sırasında özellikle işçiler olmak üzere kişilerin korunmasını sağlamak.

Yukarıdakilerden biri söz konusu teknik mevzuatın hazırlanma amacı ise bildirimde bulunulmaz. Yukarıda belirtilenler, anılan teknik mevzuatın hazırlanma amacını teşkil etmiyorsa bildirimde bulunulur.

Diğer taraftan:

-Bu Yönetmelik kapsamında bildirim öngörülme teknik mevzuatın; diğer bir mevzuat gereğince Komisyona bildirim söz konusu olabileceği veya,

- Bu Yönetmelik kapsamında bildirim öngörülen teknik mevzuatın, aynı zamanda başka bir mevzuat gereğince Komisyona bildirim öngörülme olabileceği unutulmamalıdır.

Bu Yönetmelik kapsamında bildirim öngörülen teknik mevzuatın başka bir mevzuat çerçevesinde de Komisyona bildirim gerekli olduğu hallerde, bu Yönetmelik kapsamındaki bildirim diğer bildirimle birlikte yapılabilir. Bu durumda, yapılan bildirimde, bu Yönetmelik hükümlerinin de yerine getirildiğinin açıkça belirtilmesi ve söz konusu teknik mevzuatı hazırlayan kuruluşça Müsteşarlığın durumdan haberdar edilmesi gerekir.

b) Standartlar:

Yönetmelik kapsamında, “standartların bildirim başlığı altında aşağıdakilerin bildirim öngörülmektedir:

- Hakkında yeni bir standart hazırlanması veya hakkındaki mevcut standardın tadil veya revize edilmesi düşünülen ve bu çerçevede Türk Standardları Enstitüsü (TSE)’nin standart hazırlık programına dahil edilen yeni konular,
- Talep halinde, TSE’nin standart hazırlık programlarının tamamı veya bir kısmı,

- Talep halinde, standartların kendisi.

Ancak, TSE'nin standart hazırlık programına dahil edilen bir çalışma, bir uluslararası standardın veya Avrupa standardının birebir uyumlaştırılmasına yönelik ise; "standart hazırlık programına dahil edilen konuların bildirim" çerçevesinde bildirim gerçekleştirilmeyecektir. Diğer taraftan, bir standardın zorunlu uygulamaya konulduğu durumlarda gerçekleştirilecek bildirim; yönetmeliğin "standartların bildirim"ne dair hükümlerine değil; "teknik mevzuatın bildirim" hükümlerine göre gerçekleştirilecektir.

Türkiye'deki kamu kuruluşları, söz konusu yönetmelik gereğince bildirim öngörülen herhangi bir teknik mevzuat taslağını hazırlamaları halinde; söz konusu teknik mevzuatı henüz taslak aşamasındayken, ilgili bilgi ve belgelerle birlikte bu konuda Türkiye'de merkezi birim görevini gören Dış Ticaret Müsteşarlığı -Dış Ticarete Standardizasyon Genel Müdürlüğü aracılığıyla AB Komisyonuna bildirir. Bildirim kapsamında iletilecek tüm taslak, bilgi ve belgeler, ilgili kamu kuruluşlarınca hem Türkçe hem İngilizce olarak hazırlanır.

Söz konusu bildirim, Komisyon tarafından tüm üye ülkelerin merkezi birimleri aracılığıyla, üye ülkelerdeki ilgili kamu kuruluşlarına intikal ettirilir. Bildirimi gerçekleştirilen teknik mevzuatı hazırlayan Türkiye'deki kamu kuruluşu, söz konusu taslağın Resmi Gazete'de yayımlanmak üzere Başbakanlığa sevkini, DTM-DTS aracılığıyla iletilen bildirim Komisyona intikal ettiği tarihten itibaren üç ay süreyle bekletir. Bu süre zarfında, söz konusu taslak hakkında üye ülkelerin ve/veya AB Komisyonunun muhtemel yorumları DTM-DTS aracılığıyla ilgili kamu kuruluşuna iletilir.

Bildirimi yapılan taslaklar hakkında Komisyon ve/veya üye devletlerden alınan yorumlar, ilgili kamu kuruluşunca taslağın müteakip hazırlık çalışmalarında mümkün olduğu ölçüde dikkate alınır. Mevzuatın nihai hali mümkün olan en kısa sürede Müsteşarlık aracılığıyla Komisyona bildirilmelidir.

Üye ülkelerin kamu kuruluşlarınca hazırlanan teknik mevzuat taslaklarına ilişkin bildirimlerin ülkemiz ilgili kuruluşlarına intikali ile ilgili olarak yukarıda belirtilen yöntemin aynısı uygulanır.

Bu Yönetmelik kapsamındaki teknik mevzuata dair bildirimler, istisnai durumlar hariç olmak üzere, elektronik ortamda gerçekleştirilir.

TSE, hakkında yeni bir standart hazırlanması veya hakkındaki mevcut standardın tadil veya revize edilmesi düşünülen ve bu çerçevede standart hazırlık programına dahil edilen yeni konular hakkında, Komisyonu, Avrupa standardizasyon kuruluşlarını ve AB üyesi ülkelerin ulusal standardizasyon kuruluşlarını bilgilendirir.

TSE, Komisyon tarafından talep edilmesi halinde, standart hazırlık programlarının tamamını veya bir kısmını Komisyona iletir. TSE, talep edilmesi halinde, standartları, taslak aşamasındayken standardizasyon kuruluşlarına ve Komisyona iletir. Bu standardizasyon kuruluşlarının ve/veya Komisyonun anılan standart taslaklarına ilişkin herhangi bir yorumda bulunması halinde, TSE, bu yorumlar çerçevesinde gerçekleştirdiği faaliyetler hakkında standardizasyon kuruluşları ile Komisyonu bilgilendirir.

Şu an itibariyle, AB ile aramızda bu konudaki hukuki dayanağın oluşmasına yönelik şartlar hazır olmadığından, TSE tarafından bu yönetmelik kapsamında gerçekleştirilecek bildirimler müttekabiliyet esasına dayalı değildir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak AB uyum yasaları dahilinde bazı temel koşulların sağlanmasını zorunlu hale getiren standartlar ve yönetmeliklerle ürün kalitesinin arttırılması ve bu kalitenin kalıcı hale getirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Tarımda küçük köylü işletmeciliğini Osmanlıdan devralan Türk toplumu tımar sisteminde köylüye verilen ve bir çiftçi ailesinin geçimini sağlayan miktarda tutulan küçük toprak parçalarını işleyerek varlığını devam ettirmiş ve tarımdaki bu uygulama göçü de önlemiştir. Fakat zamanla ektiği üründen daha fazla gelir elde etme isteği, ülkedeki hızlı değişim süreci, ihracatta artış ve özellikle de Batı'ya yaklaşma gayretleri geçmişten günümüze hayatın her safhasında olduğu gibi tarımda da etkisini göstermiştir. Bu durumun günümüze yansması AB uyum yasalarıdır. Şu da unutulmamalıdır ki bu yasalar dahilinde geliştirilen standartlar hem çiftçiyi hem de tüketiciyi korur bir tutum içinde düzenlenmiştir. Günümüzde çok kazanç uğruna ; kalitesiz hatta insan sağlığını tehdit edecek kadar özensiz yetiştirilen ürünler, bu standartların ülkemiz ve AB dahilindeki ülkelerce benimsenmesi sayesinde yerini daha dikkatle yetiştirilen ürünlere bırakacaktır.

- Ülkemiz tarım makinaları imalatçıları AB'ye giriş sürecinde yeniden yapılandırılarak, teknoloji kullanımı arttırılmalı, daha organize olarak üretim ve kalite özellikleri daha üst seviyelere çıkarılmalıdır.
- Tarım makinaları imalatçılarımız dünya ve avrupa tarafından kabul gören kalite yönetim ve belgeleme sistemleri hakkında bilgilendirilmeli ve bu belgeleri almaları teşvik edilmelidir.
- Belgeli üretim yapan firmalar korunmalıdır.
- Tarım sektöründe verimlilik ve rekabet gücüne önem verilmelidir. Modern mekanizasyon araçlarının yaygın kullanımını sağlamak için azami destek ve teşvik verilmelidir
- AB'nin Ortak Tarım Politikası'nda yaptığı reformlar yakından izlenmeli ve müzakerelere, yeni politikalar ışığında hazırlanmalıdır
- Firmalar AR-GE'ye kaynak ayırmalıdır.
- CE işareti konusunda gerekli çalışmalar meslek odaları ve devletin yetkili mercileriyle ortak bir çalışmayla zaman kaybedilmeden yapılmalıdır.

Atatürk döneminde ortaya konan tarım politikası dahilinde çiftçilerin eğitimi, yeni metot ve malzemelerin kullanılması, tarımda mekanizasyon, kurumlaşma ve döner sermaye işletmelerinin kurulması, kredi kaynaklarının bulunması ve kredilendirmeyle desteklenen ve bir sisteme oturtulmaya çalışılan tarım, şimdi yeni dünya düzeninin bizden istediği standartlarla geleceğe yönelik adımlar atmaktadır.

KAYNAKLAR

- Anonim (2008). <http://www.tse.org.tr/turkish/belgelendirme/homologasyon.jpg>
- Anonim (2007). Dış Ticaret Müsteşarlığı internet sitesi. <http://www.dtm.gov.tr>
- Anonim (2005). FAO Statistical Data. <http://faostat.fao.org/>
- Akıncı İ, Çanakçı M, Yılmaz D (2001) Batı Akdeniz Bölgesinde Tarım Makineleri Sanayi ve Özellikleri. Tarımsal Mekanizasyon 20. Ulusal Kongresi Bildiri Kitabı, Urfa.
- Akıncı İ, Yılmaz D, Çanakçı M (2001). Avrupa Birliği Sürecinde Ülkemizdeki Tarım Makineleri Sanayinin Durumu. Makine Tasarım Ve İmalat Teknolojileri Kongresi Bildiri Kitabı, TMMOB Makine Mühendisleri Odası Konya Şubesi, 193-200,02-03, Konya.
- Bayat A, Güzel E, Sabancı A, Say S.M (2007). Küresel Rekabet Ortamında Tarım Makineleri Üretimi ve Sorunları. I. Çukurova'da Sanayileşme Ve Çevre Sempozyumu Bildirileri, Adana.
- Çakır E (2005). Tarımsal Aletler ve Makineler Sektör Profil Araştırması. İstanbul Ticaret Odası, İstanbul.
- Eker B (2005). Tarım Sanayi Etkileşimleri. Ziraat Mühendisliği Teknik Kongresi, 3-7 Ocak, Ankara.
- Hammer M, Champy J (1993). Re-Engineering The Corporation. Harper Business, New York.
- Held, David et. al.(1999) : Global Transformations – Politics, Economics and Culture, Polity Press, Oxford.
- İleri M (2006). Tarmakbir Sektör Raporları. www.tarmakbir.org
- Johnson T (1992). Relevance Regained. The Free Press, New York. 23-24
- Korucu T (2006). Avrupa Birliği Sürecinde Tarımsal Mekanizasyon Sorunları ve Makinaları İmalat Sektörü. http://www.ksu.edu.tr/data/zfyayin/Y1817_4512.doc (17.04.2008)
- Saral A, Vatandaş M., Güner M., Ceyhan M., Yenice T.,(1998). Türkiye'nin Makineleşme Durumu, Ankara.
- Yıldırım E (2006). Türkiye Tarımında Tarihsel Gelişme Ve Yapısal Sorunlar. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ulusal Tarım Kurultayı, Adana.

TEŐEKKÖR

Bu çalışmayı hazırlamamda benden desteğini esirgemeyen danışman hocam Yrd.Doç.Dr. Yılmaz BAYHAN'a ve Prof. Dr. BÖlent EKER'e teőekkÖrÖ borç bilirim. BÖlÖm Baőkanımız Prof.Dr. Birol KAYIŐOęLU'na, diğer hocalarıma ve çeşitli kaynaklara ulaőmamda bana yardımcı olan Akdeniz Üniversitesi Ziraat FakÖltesi Tarım Makinaları BÖlÖmÖ Araç. Gör. Deniz YILMAZ'a da teőekkÖrlerimi sunarım.

ÖZGEÇMİŞ

17 Eylül 1982'de Bandırma'da doğdu. İlk öğrenimini Antalya'da, orta ve lise öğrenimini Bandırma'da tamamladı. Trakya Üniversitesi Tekirdağ Ziraat Fakültesi Bitkisel Üretim Bölümünü 2006 yılında bitirdi. Halen Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi'nde Yüksek Lisans eğitimine devam etmektedir.

EK-

Bazı ülkelerin ulusal standardizasyon kuruluşları ile bazı uluslararası standardizasyon kuruluşları:

AENOR: İspanya Standardizasyon Örgütü (Asociacion Española de Normalizacion y de Certificacion) Tel: +34 914 326 125 AENOR C/Génova 6 28004 Madrid (Spain)

AFNOR: Fransız Standardizasyon Örgütü (Association Française de Normalisation) AFNOR groupe turkey representative kalden uluslararası denetim, organizasyon, ltd şti terazidere mah. funda sok. no: 15 kat:2 bayrampaşa İstanbul Tel: + 90 212 501 71 94

APACC: Asya-Pasifik Belgelendirme Akreditasyon Kurumu (Asian Pacific Accreditation of Certification Comission) *Afghanistan* Ministry of Labor and Social Affairs (MOLSA) Malik Asghar Avenue, Kabul Tel: (+93-700) 274-848 *Bangladesh* Directorate of Technical Education Ministry of Education Government of Bangladesh Shikkha Bhaban, 16 Abdul Gani Road Dhaka 1000, Bangladesh Tel: (+88-02) 9563538 (O); (+88-02) 885-5922 (H) *Bhutan* Department of Occupational Standards Ministry of Labour & Human Resources, Thimphu Tel: (+975-2) 331-611 (O) *Fiji* Ministry of Education TVET Section, Private Mailbag Government Building, Suva, Fiji Islands Merela House, 19 Thurston ST., Suva Tel: (679) 331-4477, 322-0541 (O) (+679) 339-5143 (H) *Korea* Education Management Department Kaesung Technology Education Center in North Korea Mobile: (+82-16) 405-4889 *Maldives* Maldives Accreditation BoardH. Fuli Dhooge, Male Tel: (960)3344080 *Mongolia* The Government Building-X The National Council for Education AccreditationBarilgachdyn Talbai-2 Room #302b,Ulaanbaatar, Mongolia Tel: (+976-11) 319391 *Myanmar* Myitkyina Technological College Department of Technical and Vocational Education Tel: (95) 67404182, 67404390 *Nepal* Council for Technical Education and Vocational Training Sanothimi, Bhaktapur, Nepal Tel : (+97-71)663-679 (O) (+97-71) 663-8607 (H) *Pakistan* National Vocational and Technical Education Pakistan, Room 312 D, Prime Minister Secretariat(Public) Islamabad Tel: (92-52) 9208195 *Philippines* Technical Education and Skills Development Authority (TESDA) TESDA Complex, East Service Road, South Expressway, Taguig City, Metro Manila Tel: (632) 817-4076 *Sri Lanka* Tertiary and Vocational Education Commission 354/2 Nipunatha Piyasa 3rd Floor Elvitigala Mawatha Colombo 05 Tel: (94-11) 534 9223

APLAC: Asya-Pasifik Laboratuar Akreditasyon İşbirliği Örgütü (Asian Pasific Laboratory Accreditation Cooperation)

BSI: İngiliz Standartlar Enstitüsü (British Standards Institution) BSI British Standards

389 Chiswick High Road London W4 4AL United Kingdom Tel: +44 (0)20 8996 9001

CEN: Avrupa Standardizasyon Komitesi (Comité Européen de Normalisation).
36 rue de Stassart, B - 1050 Brussels Tel: + 32 2 550 08 11

CENELEC: Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (Comité Européen de Normalisation de Electrotechnique).
35, Rue de Stassartstraat B-1050 Brussels, Belgium Tel: +32 2 519 68 71

DIN: Alman Standart Enstitüsü (Deutsches Institut für Normung e.V.)
DIN Deutsches Institut für Normung e. V. Burggrafenstraße 6 10787 Berlin Germany Tel: +49 30 2601-0

DS: Danimarka Standardizasyon Kuruluşu (Dansk Standardiseringsraad)
Dansk Standard Kollegievej 6 DK-2920 Charlottenlund Tel: +45 39 96 61 01

EA: Avrupa Belgelendirme Akreditasyon Kuruluşu (European co-operation for Accreditation)

EAL: Avrupa Laboratuar Akreditasyon İşbirliği Örgütü (European Cooperation for Accreditation of Laboratories) 14 Upton Road Watford Hertfordshire, WD18 0JT Tel: +44 (0)1923 652400

EOTC: Avrupa Test ve Belgelendirme Teşkilatı (European Organization For Testing and Certification) rue de Strassart 33, 2nd. floor B-1050 Brussels Belgium Tel : +32 2 25 19 69 69

ETSI: Avrupa Telekomünikasyon Standartlar Enstitüsü (European Telecommunication Standards Institute).
ETSI Secretariat 650, route des Lucioles 06921 Sophia-Antipolis Cedex FRANCE
Tel.: +33 (0)4 92 94 42 00

IBN: Belçika Standardizasyon Enstitüsü (Institut Belge de Normalisation)
Bureau de Normalisation avenue de la Brabançonne, 29 1000 Bruxelles Tel. 02738 01 11

IEC: Uluslararası Elektroteknik Komisyonu (International Electrotechnical Commission)
IEC Central Office 3, rue de Varembe P.O. Box 131 CH - 1211 GENEVA 20 Switzerland
Tel: +41 22 919 02 11

IPQ: Portekiz Standardizasyon Enstitüsü (Instituto Portugues da Qualidade)
Rua António Gião,2 2829-513 CAPARICA Tel. + 351 21 294 81 00

NNI: Hollanda Standardizasyon Enstitüsü (Nederlands Normalisatie-Instituut)

Postbus 5059 2600 GB Delft Tel (015) 2 690 390

NSAI: İrlanda Ulusal Standart Kuruluşu (The National Standards Authority of Ireland)

1 Swift Square, Northwood, Santry Dublin 9, Ireland Tel: +353 1 807 3800

NSF: Norveç Standart Kuruluşu (Norges Standardiseringsforbund)

Norges Skøyteforbund Sognsveien 75 Serviceboks 1, Ullevål Stadion N-0840 OSLO
Tel: 21 02 97 20

ON: Avusturya Standardizasyon Enstitüsü (Österreichisches Normungsinstitut)

Heinestrasse 38 1020 Vienna Austria Tel: +43 1 213 00-0

SDS: Finlandiya Standardizasyon Enstitüsü (Suomen Standardisoimisliitto r.y.)

Finnish Standards Association SFS Maistraatinportti 2 FI-00240 HELSINKI FINLAND Tel.
+35891499331

SIS: İsveç Standart Enstitüsü (Swedish Institute of Standards)

Swedish Standards Institute SE-118 80 Stockholm Tel: +46 8 555 520 00

SNV: İsviçre Standardizasyon Örgütü (Schweizerische Normen-Vereinigung)

SNV Schweizerische Normen-Vereinigung Bürglistr. 29 CH-8400 Winterthur Tel +41 52 224
54 54

UNI: İtalyan Standardizasyon Örgütü (Ente Nazionale Italiano di Unificazione)

via Sannio 2 20137 MILANO MI Tel.: +39 02 70024.1